

WŁOCHY

SPIS TREŚCI

1. Informacje ogólne o Włoszech	2
1.1. Informacje geograficzne	2
1.2. Cechy charakterystyczne Włoch	2
1.3. Powszechne święta narodowe i dni wolne od pracy	3
1.4. Telefony alarmowe i informacyjne	3
1.5. Adresy polskich placówek dyplomatycznych we Włoszech	3
1.6. Adresy informacyjnych stron internetowych o Włoszech w języku angielskim	7
2. Praca we Włoszech	7
2.1. Podejmowanie pracy przez obywateli Polski we Włoszech	7
2.1.1. Zasady dostępu obywateli Polski do włoskiego rynku pracy	7
2.1.2. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej we Włoszech	8
2.1.3. Problematyka zawodów regulowanych	11
Warunki pracy	15
2.2. Sposoby poszukiwania pracy we Włoszech	15
2.2.1. Publiczne służby zatrudnienia	15
2.2.2. Europejskie Służby Zatrudnienia EURES	16
2.2.3. Niepubliczne agencje pośrednictwa pracy	16
2.2.4. Prasa	16
2.2.5. Inne sposoby poszukiwania pracy	17
2.2.6. Ubieganie się o pracę	17
2.3. Warunki pracy	20
2.3.1. Rodzaje umów o pracę	20
2.3.2. Czas pracy	21
2.3.3. Urlop wypoczynkowy	21
2.3.4. Wynagrodzenie za pracę	21
2.4. Podatki	23
2.4.1. Podatek dochodowy od osób fizycznych	23
2.4.2. Podatek VAT	26
2.4.3. Inne podatki i opłaty lokalne	28
2.4.4. Cassetto fiscale - powinieneś je mieć jeśli pracujesz we Włoszech	28
2.5. Zabezpieczenie społeczne	29
2.5.1. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych - beneficjenci i warunki uzyskania	29
2.5.1.1. Emerytura	29
2.5.1.2. System ubezpieczeń - Świadczenia z tytułu choroby	34
2.5.1.3. Świadczenia na wypadek macierzyństwa	38
2.5.1.4. Renta z tytułu niezdolności do pracy	39
2.5.1.5. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	40
2.5.2. Inne świadczenia socjalne - beneficjenci i warunki uzyskania	41
2.5.2.1. Świadczenia rodzinne	41
2.5.2.2. Świadczenia z tytułu bezrobocia	44
3. Warunki życia	49
3.1. Zakwaterowanie	49
3.2. Prawo jazdy	51
3.3. System edukacji	53

3.4. Uznawalność dyplomów i kwalifikacji dla celów zawodowych	56
3.5. Kursy języka narodowego.....	60
3.6. System opieki zdrowotnej.....	61
3.6.1. Ogólne zasady dostępu do usług medycznych.....	61
3.6.2. Ubezpieczenie zdrowotne	64
3.6.3. Dokumenty niezbędne do uzyskania świadczeń medycznych we Włoszech	65

1. Informacje ogólne o Włoszech

1.1. Informacje geograficzne

Republika Włoch to kraj położony na Półwyspie Apenińskim. Na północy naturalna granica, jaką są Alpy, oddziela Włochy od Francji, Szwajcarii, Austrii i Słowenii. Do Włoch należą też dwie duże wyspy śródziemnomorskie - Sycylia i Sardynia, a także wyspy Liparyjskie, Poncjańskie, Toskańskie i Pelagijskie. Wewnątrz terytorium Włoch znajdują się 2 enklawy: San Marino i Watykan. Do Włoch należy również mała enklawa Campione leżąca w Szwajcarii. Powierzchnia całkowita Włoch wynosi 301 230 km²

Klimat Włoch: lata są tu zwykle ciepłe i suche, a zimy łagodne. Istnieją jednak duże różnice pomiędzy regionami. Część północna kraju ma klimat bardziej umiarkowany, a południowa - bardziej śródziemnomorski. Lata są gorące i suche wzdłuż wybrzeży (zwłaszcza na Południu), a chłodne na obszarach górzystych, głównie w Alpach i Apeninach. Zimy są łagodne w południowej części kraju, od Rzymu w dół, ale na północy bywają prawie tak mroźne, jak w innych krajach północnej półkuli, a czasami nawet sroższe, zwłaszcza w styczniu na nizinach Lombardii i Emilia-Romagna. W okresie letnim pojawia się ciepły i suchy wiatr - *sirocco*.

1.2. Cechy charakterystyczne Włoch

Ustrój demokratyczny, republika z dwuizbowym parlamentem (kadencja pięcioletnia): Izba Deputowanych (630 miejsc) i Senatem (315 miejsc). Władzę wykonawczą sprawuje rząd na czele z Premierem, powoływany przez Prezydenta. Głową państwa jest Prezydent wybierany na 7 letnią kadencję przez członków obu izb parlamentarnych i przedstawicieli regionalnych.

Podział administracyjny: Włochy podzielone są na 20 regionów (5 z nich na prawach szczególnych), 109 prowincji (z których 2 autonomiczne) i 8092 komun.

Największe miasta: Rzym (stolica kraju) - 2 623, Mediolan - 1 189, Neapol - 1 014, Turyn - 956, Palermo - 669, Genua - 629, Bolonia - 402, Florencja - 394, Katania - 371, Bari - 345, Wenecja - 321. Włochy należą do najludniejszych państw Europy (zajmują pod tym względem 4 miejsce na kontynencie). Ludność ogółem wynosi 60 788 140 (styczeń 2015)

Posiadające niegdyś znaczny przyrost naturalny, Włochy obecnie borykają się ze spadkiem liczby ludności. Od lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku nasila się migracja z Albanii, krajów Afryki Północnej, głównie w poszukiwaniu pracy. Obecnie ponad 1 126 000 mln mieszkańców stanowią cudzoziemcy, w tym ponad 32 tys. Polaków.

Około 87.6% ludności Włoch stanowią katolicy. Z innych wyznań występują nieliczni protestanci i żydzi. Ponadto wśród emigrantów są liczni muzułmanie - w sumie ponad 250.000.

Językiem urzędowym jest język włoski. Innymi językami używanymi we Włoszech są: niemiecki (w regionie Trydent - Górna Adyga), francuski (niewielka mniejszość w regionie Valle d'Aosta) oraz słoweński (w okolicy Triestu i Gorycji).

*Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy*

Obowiązującą walutą Włoch jest euro (1 € = 100 centów). Banknoty euro mają nominały 5, 10, 20, 50, 100, 200 i 500 euro, monety - 1 i 2 euro, 1, 2, 5, 10, 20 i 50 centów.

1.3. Powszechne święta narodowe i dni wolne od pracy

1 stycznia - Nowy Rok
Trzech Króli - 6 stycznia
Wielkanoc i Poniedziałek Wielkanocny - marzec/kwiecień
Dzień Wyzwolenia - 25 kwietnia
Święto Pracy - 1 maja
Rocznica ustanowienia Republiki - 2 czerwca
Ferragosto - 15 sierpnia
Wszystkich Świętych - 1 listopada
Święto Niepokalanego Poczęcia NMP - 8 grudnia
Boże Narodzenie - 25 grudnia
Santo Stefano (Świętego Stefana) - 26 grudnia

Jeśli któreś z tych świąt wypada w niedzielę pracownik dostaje dodatkowe wynagrodzenie za ten dzień.

1.4. Telefony alarmowe i informacyjne

Numer alarmowy w całej Unii Europejskiej 112
Policja / karabinierzy - 113
Straż pożarna - 115
Pomoc drogowa - 116
Pogotowie ratunkowe - 118
Biuro numerów - 12
Międzynarodowe biuro numerów - 176
Ogólna informacja telefoniczna - 1800
Italcable - 17 90 (połączenia na koszt odbiorcy i telegramy)
Kierunkowy do Włoch to 39, dzwoniąc tam należy więc wybrać nr. 00 39, a potem nr abonenta.
Nr kierunkowy z Włoch do Polski to 00 48.

1.5. Adresy polskich placówek dyplomatycznych we Włoszech
Ambasada RP w Rzymie
Via P.P. Rubens,
20 00197 Rzym
Email: ambaroma@msz.gov.pl tel. (centrala): (0 0390 6) 362 04 200,
tel. (sekretariat ambasadora): (0 0390 6) 362 04 204,
tel. (sekretariat wydziału politycznego): (0 039 6) 362 04 209,
tel. (attaché wojskowy): (0 0390 6) 362 04 219,
tel. (kancelaria): (0 0390 6) 362 04 231,
fax: (0 0390 6) 32 17 895

TELEFON ALARMOWY (tylko w sytuacjach losowych): +39 335 599 5212

e-mail: rzym.amb.sekretariat@msz.gov.pl,
ambaroma@msz.gov.pl

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

E-KONSULAT

8

ICEfacesRenderk

E-KONSULAT

Dół formularza

www.e-konsulat.gov.pl

Wydział Konsularny Ambasady RP w Rzymie uprzejmie informuje, że obowiązuje rejestracja wizyt w systemie e-konsulat w sprawach paszportowych, prawnych, w tym dotyczących stanu cywilnego.

Należy rejestrować wizytę dla każdej osoby odrębnie.

Zapisów w systemie e-konsulat nie wymagają sprawy z zakresu opieki konsularnej, wypadki losowe, odbiór paszportów i innych gotowych dokumentów. Odbiór odbywa się w poniedziałki, wtorki, środy i piątki w godz. 9.00-10.00 oraz w czwartki w godz. 15.00-16.00.

Przy każdej wizycie w konsulacie należy pamiętać o zabraniu ze sobą polskiego dokumentu tożsamości (paszportu lub dowodu osobistego).

Wydział konsularny znajduje się na ulicy Via San Valentino 12.

Wydział Konsularny

tel. (centrala): (0 0390 6) 362 04 300,
tel. (sekretariat wydziału) (0 039 6) 362 04 302
konsul@infopolonia.it

Wydział Konsularny Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Włoskiej

via San Valentino, 12

00197 ROMA

tel: +39 06.36204300

fax: +39

06.36204322rzym.amb.wk@msz.gov.pl

consolatopolacoroma@pec.it

<http://www.rzym.msz.gov.pl>

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Włoskiej

Via Olona, 2/4

00198 ROMA

tel: +39 06.8548189, 06.8541128

fax: +39 06.8553391

e-mail: info@infopolonia.it

<http://www.roma.trade.gov.pl/>

*Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy*

Instytut Polski w Rzymie

Palazzo Blumenstihl
Via Vittoria Colonna, 1
00193 ROMA
tel: +39 06.36000723
fax: +39 06.36000721
e-mail: segreteria.roma@instytutpolski.org
www.istitutopolacco.it

Stałe Przedstawicielstwo Rzeczypospolitej Polskiej przy FAO

Via P.P. Rubens, 20
00187 Roma
tel.: 06.36204237
fax: 06.3217895

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej przy Stolicy Apostolskiej

Ambasador: Hanna Suchocka
Via dei Delfini 16 int 3
00186 Roma
tel.: 06.6990958
fax: 06.6990978
www.stolicaapostolska.msz.gov.pl

Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Mediolanie

via Monte Rosa, 6, 20149 Milano
tel.: + 39.02.48.01.89.78
+
fax: + 39.02.48.02.03.45
e-mail: mediolan.kg.sekretariat@msz.gov.pl
<http://www.mediolan.msz.gov.pl>

Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie RP w Rzymie

Via Ungarelli, 20
Roma
tel./fax: 06.6864619
e-mail: rzym@orpeg.pl lub szkolarzym@gmail.com

<http://www.rzym.orpeg.pl/>

Dyżury konsularne w Bolonii, Turynie i Trydencie

Konsulat Generalny RP w Mediolanie organizuje cyklicznie wyjazdowe dyżury konsularne:

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

- w **Konsulacie Honorowym RP w Bolonii**
- w **Konsulacie Honorowym RP w Turynie**
- w **Konsulacie Honorowym RP w Trydencie**

Konsul podczas dyżuru konsularnego przyjmuje interesantów i wykonuje czynności z zakresu spraw paszportowych, prawnych, stanu cywilnego, obywatelstwa i innych. **Na dyżur należy się każdorazowo zapisać w Konsulacie Honorowym w którym będzie się on odbywał. Zapisy na dyżur mają charakter obowiązkowy w systemie e-Konsulat!**

www.e-konsulat.gov.pl

Uwaga! Jak zapisać się na wyjazdowy dyżur konsularny w systemie e-Konsulat?

Aby móc się zapisać na wizytę na dyżur konsularny w Bolonii, Turynie lub w Trydencie należy w pierwszej kolejności wybrać z „Menu” po lewej stronie rodzaj sprawy, którą chce się załatwić. W przypadku spraw paszportowych należy wybrać w górnym prawym rogu właściwą lokalizację, a następnie wskazać liczbę zapisywanych osób oraz termin i godzinę planowanej wizyty. Jeśli chodzi o sprawy prawne i obywatelskie – to po kliknięciu w odpowiednią zakładkę w „Menu” – należy dokonać weryfikacji obrazkowej a następnie wybrać miejsce, termin i godzinę realizacji sprawy konsularnej.

Tylko osoby zarejestrowane w systemie e-Konsulat zostaną obsłużone podczas dyżuru konsularnego! Dyżury konsularne odbywają się w godz. od 11.00 do 19.00 w siedzibach Konsulatów Honorowych:

Bolonia - Via del Pratello 6b.

Turyn - Via Madama Cristina 142.

Trydent - via B. Malfatti, 21.

Biuro Polskiej Organizacji Turystycznej

Via Giovanni Battista Martini 6

00198 ROMA

tel: +39 06.4827060

fax: +39 06.4817569 <http://www.polonia.travel/it/>

e-mail: turismo@polonia.it

Zespół Szkół Ogólnokształcących przy Ambasadzie RP w Rzymie

Via Pietro Della Valle, 1

00193 Roma

tel./fax: 06.6864619

e-mail: sekretariat@szkolapolskawrzymie.org

<http://szkolapolskawrzymie.org>

1.6. Adresy informacyjnych stron internetowych o Włoszech w języku angielskim

<http://www.esteri.it/eng>

<http://www.italia.gov.it>

<http://www.it.yahoo.com>

<http://virgilio.it>

<http://libero.it>

<http://www.stranieriinitalia.com> - strona dla obcokrajowców we Włoszech

Godziny otwarcia instytucji, urzędów i punktów handlowych w większości włoskich regionów:

- sjesta: godz. 13.00 (13.30) - 15.30 (16.00);

Większość głównych muzeów i zabytków pozostaje zamkniętych w dniach: 1.I, 1.V i 25 XII:

- godziny otwarcia urzędów: pn. - śr - pt. (8.00 - 13.00), wt. - czw. (8.00 - 13.00 i 14.00 - 16.00);

- godziny otwarcia urzędów pocztowych: pn. - pt. 8.30 - 14.00, sob. 8.30 - 13.00;

- godziny otwarcia banków: pn. - pt. 9.00 - 13.30 i 14.30 (14.45) - 15.30 - (15.45);

2. Praca we Włoszech

2.1. Podejmowanie pracy przez obywateli Polski we Włoszech

2.1.1. Zasady dostępu obywateli Polski do włoskiego rynku pracy

Z dniem 31 lipca 2006 r. władze włoskie otworzyły rynek pracy dla obywateli polskich, wobec czego w celu podjęcia zatrudnienia nie jest już wymagane zezwolenie z urzędu pracy.

Zgodnie z rozporządzeniem z mocą ustawy nr 30 z dnia 06.02.2007r. z dnia 11.04.2007r. zmieniły się zasady pobytowe dla obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej.

Zgodnie z nowymi przepisami pobytowymi:

- obywatele państw członkowskich UE mogą zamieszkiwać i pracować na terenie Włoch przez okres trzech miesięcy bez dokonywania jakichkolwiek formalności. Jedynym wymogiem prawnym jest posiadanie ważnego dokumentu tożsamości (paszport / dowód osobisty);

- obywatele państw członkowskich UE legitymujący się ważnym dokumentem tożsamości mogą przebywać we Włoszech dłużej niż trzy miesiące pod warunkiem, iż prowadzą działalność gospodarczą na zasadzie samozatrudnienia, są pracownikami najemnymi, studentami lub posiadają zabezpieczenie majątkowe oraz posiadają ubezpieczenie zdrowotne. Obywatele państw UE nie muszą już ubiegać się o dokumenty pobytowe we Włoszech (zezwolenia na pobyt), dotychczas uzyskiwane na policji (wł. *Questura*); wystarczy zwykła rejestracja we włoskim odpowiedniku polskiego USC miejsca zamieszkania - znajdującym się w gminie albo dzielnicy (wł. *Ufficio Anagrafe del Comune* lub *Municipio*).

W przypadku pobytu w ośrodkach turystycznych (hotelach, domach wczasowych, pensjonatach, campingach itp.) obowiązku tego dopełnia ich administracja.

Dodatkowe informacje dostępne są na stronie: www.welfare.gov.it. Informacji szczegółowych udziela również włoskie Ministerstwo Pracy i Polityk Społecznych:

Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali

Direzione Generale per l'Immigrazione

Via Forno 8 - 00192 Roma

Tel. 0636754780 (od 9.00 do 12.00)

Fax 0636754769

<http://www.lavoro.gov.it/Lavoro>

centrocontacto@lavoro.gov.it

Ponad połowa ofert pracy (53,2%) dotyczy łącznie osób z wykształceniem wyższym (8,4%) i średnim (44,8%), natomiast 11% dotyczy ofert dla osób z wykwalfikowaniem zawodowym.

Na rynku pracy głównie poszukuje się osób młodych ponad jedna piąta ofert skierowana jest do cudzoziemców, szczególnie w sektorze opieki zdrowotnej, co czwarta oferta dotyczy budowlańców, a 27,2% kandydatów znajdzie pracę w turystyce i na rynku restauracyjnym.

Najwięcej ofert skierowanych jest do techników działów administracyjnych i finansowych, ekspertów od marketingu, techników przemysłowych i budowlanych oraz kreślarzy i rysowników.

Nie brakuje też ofert dla sekretarek i asystentów oraz dla sprzedawców .

Dobrą koniunkturą cieszą się także kucharze i kelnerzy.

Najwięcej ofert, bo aż 46,4% znajdziemy jednak dla opiekunek i opiekunów, czyli „badanti”.

W sezonie czekają na Polaków oferty pracy przy zbiorze cytrusów i winogron, a także dla kucharzy. Pracę sezonową najłatwiej znaleźć: w nadmorskich miejscowościach (branża hotelarska i gastronomiczna); na południu kraju - na plantacjach warzyw i owoców; na północy kraju - w winnicach, sadach oraz w ośrodkach narciarskich. Polecane strony internetowe dotyczące pracy we Włoszech (niestety w języku włoskim): www.jobonline.it, www.stepstone.it, www.mercurius.it.

2.1.2. Prowadzenie własnej działalności gospodarczej we Włoszech

Przedsiębiorca powinien zdecydować przede wszystkim o formie prowadzenia działalności, co warunkuje kolejne kroki, jakie będzie musiał podjąć rozpoczynając działalność gospodarczą we Włoszech.

We Włoszech rozróżniamy następujące formy działalności gospodarczej:

Spółki osobowe

- Spółka zwykła (societa semplice)
- Spółka jawna (societa in nome collettivo, S.n.c)
- Zwykła spółka komandytowa (societa in commandita semplice, S.a.s)

Spółki kapitałowe

- Spółka akcyjna (socjeta per azioni, S.pA)
- Spółka komandytowo - akcyjna (societa in accomandita per azioni, S.a.p.a)
- Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (societa a responsabilita limitata, s.r.l)

Firmy indywidualne (ditto individual)

Spółki spółdzielcze z ograniczoną odpowiedzialnością (socjeta cooperative a responsabilita limitata S.a R.L)

Przedsiębiorca, który zamierza podjąć we Włoszech działalność gospodarczą może korzystać z jednolitego wzoru formularza (tzw. modelko unico), zastępującego wszystkie do tej pory wymagane formularze.

W obecnej chwili na całym terytorium Włoch możliwe jest spełnienie wszystkich wymogów związanych z uruchomieniem działalności gospodarczej poprzez przedstawienie „Comunicazione Unica” - on-line - **w tylko jednym urzędzie** - rejestrze spółek przy izbie handlowej.

Dzięki nowej procedurze przedsiębiorca podejmuje następujące działania (wszystkie w formie elektronicznej):

- Wypełnia wniosek o przyznanie /codice fiscale/p IVA
- Wypełnia wniosek o wpis do rejestru w izbie handlowej

- Przedstawia *Comunicazione Unica* (do której dołącza formularze do INPS i do INAIL):
- Składa elektroniczny podpis na dokumentach
- Wysyła dokumenty do izby handlowej

Formularze dot. podjęcia działalności winny być zredagowane na formularzach, które są dostępne w formacie elektronicznym na stronie www.agenziaentrate.gov.it

Od dnia 1 kwietnia 2010r. składanie dokumentów w formie elektronicznej jest obowiązkowe.

Nowa procedura elektroniczna przewiduje wykorzystanie nieodpłatnego oprogramowania pod nazwą: „*ComUnica Impresa*” (lub tylko *ComUnica*), stanowiącego przewodnik dla użytkownika do wypełnienia we właściwy sposób wszystkich dokumentów związanych z powstaniem spółki, (a także zmianami w toku jej prowadzenia czy wykreślenia z rejestru).

Tak sporządzone oświadczenie (*comunicazione*) jest ważne dla celów podatkowych, ubezpieczeniowych i odszkodowawczych. Po opatrzeniu go podpisem elektronicznym, zostaje następnie przesłane do rejestru firm we właściwej izbie handlowej, która przekazuje je dalszym zainteresowanym instytucjom: urzędowi skarbowemu, zakładowi ubezpieczeń społecznych i zakładowi ubezpieczeń z tytułu wypadków.

Po przekazaniu całej powyższej dokumentacji, izba handlowa wysyła automatycznie na adres poczty elektronicznej *PEC* (*Posta Elettronica Certificata* - Poczta Elektroniczna Certyfikowana) potwierdzenie nadania numeru sprawy (*ricevuta di protocollo*) oraz potwierdzenie otrzymania dokumentacji - *Comunicazione Unica*.

W ciągu 5 dni właściwa izba handlowa wysyła informację o wpisie spółki do rejestru na adres poczty elektronicznej *PEC* spółki oraz na adres nadawcy dokumentacji. W ciągu 7 dni czynią to natomiast poszczególne zainteresowane instytucje, wysyłając informacje do spółki i do rejestru firm.

Warunkiem złożenia „*Comunicazione Unica*” jest posiadanie podpisu elektronicznego oraz adresu poczty elektronicznej *PEC*. Wysłanie dokumentacji za pośrednictwem *PEC* jest równoważne wysłaniu przesyłką poleconą za potwierdzeniem odbioru. **Wszystkie dokumenty, które składają się na *Comunicazione Unica* oraz formularz *Comunicazione Unica* winny być opatrzone podpisem elektronicznym.**

Aby uzyskać podpis elektroniczny należy udać się do właściwej izby handlowej lub do akredytowanych przy *CNIPA* jednostek certyfikacyjnych (*CNIPA - Centro Nazionale per Informatica nella Pubblica Amministrazione* - Krajowe Centrum Informatyczne Administracji Publicznej). Izby handlowe na stronie www.card.infocamere.it udostępniły niezbędne informacje i instrumenty dot. użycia podpisu elektronicznego w dokumentach; (akceptowane są wszystkie te podpisy elektroniczne, które zostały złożone wraz ze stosownymi certyfikatami jednostkom certyfikacyjnym; ich lista dostępna jest w *CNIPA* (<http://www.digitpa.gov.it>)).

Izby handlowe udostępniają nieodpłatnie zainteresowanym podmiotom *software* „*ComUnica*”, będący przewodnikiem do wypełnienia formularza i właściwego jego zaadresowania. Ponadto, na stronie internetowej www.registroimprese.it, link „*software*”, zostały udostępnione przewodniki do wypełniania oświadczenia -*comunicazione unica*- „*Guida alla compilazione della comunicazione unica d'impresa*”, wzory oświadczeń do *INPS* i *INAIL*, wzory oświadczeń do *INPS* dla rzemiosła i handlu, wzory wniosków o uzyskanie *p. IVA* i *C.F.* Zostały także zawarte informacje o tym, co należy posiadać, aby móc złożyć powyższe dokumenty i w jaki sposób można to osiągnąć (dot. podpisu elektronicznego, możliwości wysłania dokumentacji w celu rejestracji firmy *on-line* oraz poczty elektronicznej certyfikowanej).

Cały przewodnik zawiera 51 stron i omawia przykładowo zarejestrowanie firmy indywidualnej, zaś

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

w grupie spółek - spółkę komandytową.

Dane zawarte w *Comunicazione unica*, w części dotyczącej oświadczenia o podjęciu działalności, zmianach lub zaprzestaniu działalności, zostają następnie przesłane elektronicznie do rejestru firm w urzędzie skarbowym.

Koszty poszczególnych czynności związanych z podjęciem działalności gospodarczej są zróżnicowane. Dokument, który zawiera stosowne informacje, w zależności od rodzaju spółek, rodzajów składanej dokumentacji, (zatytułowany „*Istruzioni per l'iscrizione e il deposito degli atti al Registro delle Imprese*” - Instrukcje do zarejestrowania spółki i złożenia dokumentów w rejestrze firm) przewiduje stosowne opłaty dot. składanych wniosków, opłaty kancelaryjne.

Z informacji uzyskanych w rzymskiej Izbie Handlowej wynika, że w chwili obecnej stosowane dotąd stawki nie zmieniły się i stanowią odpowiedniki stawek obowiązujących w przypadku dotychczasowej dokumentacji tradycyjnej (tzn. papierowej).

W stosunku do obywateli polskich, którzy zamierzają we Włoszech podjąć pracę na zasadzie samozatrudnienia nie ma żadnych ograniczeń. Mogą oni podjąć pracę na takich samych zasadach, jak pozostali obywatele UE. Polski przedsiębiorca - nim założy firmę - powinien starannie zbadać rynek. Praktyka dowodzi, że najlepiej radzą sobie polskie firmy, które wchodzą w kooperację z miejscowym partnerem. Dotyczy to produktów rolno-spożywczych, odzieżowych oraz szeroko pojętego podwykonawstwa. Rynek włoski jest niewątpliwie trudny, ale też bardzo atrakcyjny dla polskiego przedsiębiorcy. Obecnie rynek włoski stwarza duże szanse dla polskich firm z sektora usług, szczególnie budowlanych i transportowych.

W zależności od rodzaju działalności realizowanej w formie samozatrudnienia osoba zainteresowana powinna w pierwszej kolejności sprawdzić:

- jakie wymogi stawia ustawodawstwo włoskie w odniesieniu do wybranego rodzaju działalności - w rozumieniu odpowiedniego przygotowania zawodowego oraz wymaganego wykształcenia;
- jakie wymogi sanitarne i jaki rodzaj lokalu wymagany jest dla prowadzenia danej działalności (sprawdzić w *regolamento comunale* - przepisach gminy lub „*regolamento d'igiene*” - przepisach dot. wymogów sanitarnych właściwego ASL (urząd ds. zdrowia);
- jak należy dostosować lokal użytkowy, w którym będzie wykonywana działalność, aby uzyskać zezwolenie na jego wykorzystanie (w *Comune* - gminie właściwej terytorialnie); dla niektórych rodzajów działalności (np. drukarnie, garaże, taxi) wymagania precyzują przepisy szczególne.
- czy dla zamierzonej działalności przewidziany jest wymóg uzyskania zezwolenia bezpieczeństwa publicznego (*autorizzazione di Pubblica Sicurezza*) - np. handel przedmiotami kosztownymi, wykonywanie zawodu fotografa.

Po weryfikacji obowiązujących wymogów (i ich uzupełnieniu np. poprzez ukończenie wymaganych kursów organizowanych zazwyczaj na poziomie regionalnym) uzyskuje się licencję (zezwolenie) upoważniające do wykonywania określonej działalności. Przykładowo:

- w REC (*Registro Esercenti il Commercio*) - w odniesieniu do niektórych rodzajów działalności (prowadzenie restauracji, kawiarni itp., działalności turystycznej - prowadzenie hoteli campingów, b&b itp.),
- w urzędzie gminy (*Comune*) - w przypadku działalności handlowej, która wymaga tylko zarejestrowania w gminie,
- w *Ufficio Polizia Amministrativa* (urząd policji administracyjnej) w przypadku agencji reklamowej,

- w Ministerstwie Pracy, Zdrowia i Polityki Socjalnej (*Ministero del Lavoro, della Salute e delle Politiche Sociali*) - w przypadku agencji pośrednictwa pracy, upoważniające do wpisu do rejestru agencji.

2.1.3 Problematyka zawodów regulowanych

Uwaga: Do wykonywania zawodów wolnych regulowanych i nieregulowanych niezbędne jest uznanie dyplomu uzyskanego przez cudzoziemca za granicą.

Z prawnego i administracyjnego punktu widzenia zawody te dzielą się na:

- takie, dla których wykonywania ustawodawca przewiduje obowiązek rejestracji w rejestrach lub listach zawodów,
- takie, dla których wykonywania nie wymagana jest ich rejestracja jak wyżej, lecz są zawodami regulowanymi ustawowo,
- nie regulowane.

Do **zawodów regulowanych** zalicza się: zawody techniczne, prawno-sądowe, administracyjno-ekonomiczne, natury medycznej i pokrewne oraz inne - dziennikarze i publicyści.

Wykaz wszystkich zawodów regulowanych, dla których wykonywania niezbędne jest uzyskanie zezwolenia właściwego ministerstwa znajduje się na stronie internetowej www.politichecomunitarie.it/attivita/60/elenco-professionisti-regolamentate - *servizi al cittadino - elenco professioni regolamentate*.

Przykładowo:

- uznanie dyplomów branży medycznej (lekarz, pielęgniarka, fizykoterapeuta i in.) - wniosek kieruje się do Ministerstwa zdrowia (aktualnie Ministerstwa Pracy, Zdrowia i Polityki Społecznej.)- <http://www.ministerosalute.it/professionistiSanitarie/paginaInterna.jsp?id=96&menu=cceps>
- w przypadku dyplomów podlegających nadzorowi Ministerstwa Sprawiedliwości (adwokat, konsultant podatkowy, biolog, chemik, leśnik, geolog, inżynier, agent wymiany walutowej, psycholog, opiekun społeczny, technik rolny, technik przemysłowy, dziennikarz i in.) - wniosek kieruje się do Direzione Generale Giustizia Civile, Dipartimento Affari di Giustizia, Settore Internazionale, Reparto II, Ufficio III, www.giustizia.it/

Przykłady polskich organów właściwych dla uznawania kwalifikacji zawodowych i wydawania zaświadczeń w odniesieniu do:

- zawodów medycznych (farmaceuta, lekarz, lekarz dentysta, pielęgniarka i położna) - zawodu lekarza weterynarii
 - zawodu architekta
- Jeżeli planowana działalność na zasadzie samo zatrudnienia ma charakter działalności przedsiębiorczej:
- należy ją zarejestrować w rejestrze przedsiębiorstw właściwej terytorialnie Izby Handlowej (Registro delle Imprese) - patrz: „Rejestracja firm”
 - uzyskać we właściwym terytorialnie urzędzie skarbowym (Agenzia delle Entrate) numer identyfikacji podatkowej - codice fiscale oraz numer dla celów podatku VAT - partita IV A - patrz: „Rejestracja firm”
 - dokonać rejestracji dla celów ubezpieczeniowych w INPS (odpowiednik ZUSU) lub w branżowej kasie ubezpieczeniowej (w przypadku zawodów, które podlegają takim kasom, np. w branży budowlanej - Cassa edile).

Wybór systemu opodatkowania firm zagranicznych działających we Włoszech.

Zgodnie z art.41 dekretu z mocą ustawy DL 78/2010, firmy zagraniczne wchodzące na rynek włoski mają możliwość zastosowania włoskich przepisów podatkowych lub przepisów podatkowych obowiązujących w innym kraju UE, pod warunkiem, że działalność gospodarcza nie została rozpoczęta przed 31/03/2010 (przepisy wykonawcze zostaną przygotowane w późniejszym okresie czasu). Przyjęta koncepcja ma swoje źródło w badaniach dotyczących „rezydencji podatkowej” (home state taxation), prowadzonych przez Komisję Europejską w odniesieniu do MSP w celu zredukowania kosztów „podporządkowania się” zróżnicowanym przepisom podatkowym krajów inwestycji. Koncepcja ta ma za zadanie obliczenie zysków przedsiębiorstw i spółek działających w więcej niż jednym kraju UE, według zasad jednolitego systemu opodatkowania, czyli według systemu kraju, w którym znajduje się spółka matka lub centrala przedsiębiorstwa. Podstawa opodatkowania może być rozdzielona pomiędzy krajowe systemy podatkowe w stosunku do podmiotu zagranicznego, na podstawie kryteriów przydziału tzw. „allocation keys”, takich jak: liczba zatrudnionych, dywidenda, przychody, zainwestowane środki. Nowy opcjonalny system podatkowy wydaje się być zarezerwowany nie tylko dla spółek kapitałowych, ale również przedsiębiorstw indywidualnych oraz osób fizycznych, rezydentów włoskich, zatrudnionych w firmie zagranicznej działającej od niedawna na rynku włoskim. Przyjęte uregulowanie będzie w przyszłości pozwalało nie tyle aplikować zasady przewidziane przez krajowe ordynacje podatkowe do wyznaczenia podstawy opodatkowania, co stosować prawodawstwo dowolnego kraju członkowskiego w innym kraju UE.

Zwrot podatku VAT naliczonego we Włoszech

Zgodnie z przepisami unijnymi od 1 stycznia 2010 r. obowiązują nowe przepisy prawne dot. procedury zwrotu podatku od wartości dodanej naliczonego podatnikom niemającym siedziby we Włoszech. W celu otrzymania zwrotu podatku VAT należy złożyć wniosek we właściwym urzędzie skarbowym w Polsce. Wniosek składany jest za pomocą środków komunikacji elektronicznej poprzez system e-deklaracje (www.e-deklaracje.gov.pl). W przypadku Włoch deklarację można złożyć w j. włoskim, angielskim lub francuskim, a kwoty muszą być wskazane w euro. Zgodnie z włoskimi przepisami zwrotu podatku można domagać się w trybie kwartalnym lub rocznym. Minimalna kwota zwrotu w przypadku wniosków kwartalnych to 400 euro, a wniosków rocznych 50 euro. Dodatkowe informacje można uzyskać :

Punkt kontaktowy w Polsce: Krajowa Informacja Podatkowa
INFOLINIA PORTALU PODATKOWEGO, W TYM SYSTEMU e-DEKLARACJE
(pomoc w sprawie procedur składania deklaracji i problemów technicznych)

oraz

POMOC TECHNICZNA PORTALU PODATKOWEGO, W TYM SYSTEMU e-DEKLARACJE

tel. 801 055 055 (dla połączeń z telefonów stacjonarnych)
tel. 22 330 03 30 (dla połączeń z telefonów komórkowych)
tel. +48 22 330 03 30 (dla połączeń z zagranicy)
Czynna od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00 - 16:00

Ponadto pod adresem e-mail: info.e-deklaracje@mf.gov.pl można uzyskać pomoc w przypadku problemów technicznych przy obsłudze Portalu Podatkowego, w tym systemu e- Deklaracje.

*Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy*

Punkt kontaktowy we Włoszech Agenzia delle Entrate (Revenue Agency) Direzione Centrale Servizi ai Contribuenti Settore Gestione Tributi Ufficio Rimborsi Via Cristoforo Colombo 426 C/D00147 ROMA - ITALY dc.sac.rimborsi@agenziaentrate.it

Więcej informacji znajdują Państwo na stronach:

- Włoskiego Urzędu Skarbowego (Agenzia delle Entrate) w j.angielskim:

http://www1.agenziaentrate.gov.it/inglese/vat_utilities/vat_refunds.htm

- Polskiego Ministerstwa Finansów: <http://www.e-deklaracje.gov.pl/index.php?page=instrukcje>

Ważne linki:

<http://www.roma.trade.gov.pl/pl/>

<http://www.cameradicommercio.it/>

<http://www.inail.it/Portale/appmanager/portale/desktop>

<http://www.inps.it/newportal/default.aspx>

http://it.wikipedia.org/wiki/Codice_fiscale

www.salute.gov.it

<http://www.giustizia.it/giustizia/>

www.card.infocamere.it

<http://www.digitpa.gov.it>

Więcej informacji można uzyskać w:

Ambasadzie RP

via P.P. Rubens 20, Monti Parioli 00197, Roma, Italia

tel. (centrala): (0 0390 6) 362 04 200,

e-mail: rzym.amb.sekretariat@msz.gov.pl

<http://rzym.msz.gov.pl/>

Decydując się na świadczenie usług w innych państwach członkowskich UE, polscy przedsiębiorcy mogą także zwrócić się po fachową pomoc do:

- **punktu SOLVIT** - systemu nieformalnego rozwiązywania problemów na jakie napotykają przedsiębiorcy w ramach Rynku Wewnętrznego. Sprawę można zgłosić telefonicznie lub elektronicznie. Polski oddział SOLVITu kontaktuje się z SOLVITem w odpowiednim kraju, a ten z kolei wyjaśnia źródło problemów z administracją swojego kraju w terminie 10 tygodni przedstawia rozwiązanie.

SOLVIT w Polsce:

Centrum SOLVIT POLSKA

Ministerstwo Rozwoju, Departament Spraw Europejskich

Plac Trzech Krzyży 3/5

00-507 Warszawa

telefon: +48 22 693 53 60 (od poniedziałku do piątku w godzinach 9-12)

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

Fax: +48 22 693 40 80

E-mail: solvit@mr.gov.pl

Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP)

<http://www.parp.gov.pl>

e-mail: doradca@parp.gov.pl

infolinia: 0 801 33 22 02

- **Euro Info Centres (EIC)** - stanowiących jeden z kluczowych elementów polityki wspierania małych i średnich przedsiębiorstw przez Komisję Europejską. Centra takie istnieją przy różnych organizacjach wspierających rozwój gospodarczy, jak: izby przemysłowo-handlowe, agencje rozwoju regionalnego i inne ośrodki działające na zasadzie non-profit.

Przydatne adresy stron internetowych:

ec.europa.eu/enterprise/index_pl.htm

- Komisja Europejska - Dyrekcja Generalna ds. Przedsiębiorczości

<http://www.camcom.it> - Camere di commercio - Izby handlowe

<http://www.unioncamere.it> - Unioncamere

2.1.4 Oddelegowanie do pracy we Włoszech

Twój pracodawca może czasowo oddelegować Cię do pracy w innym [kraju UE](#)

[W tym przypadku 28 państw UE oraz Islandia, Liechtenstein, Norwegia i Szwajcaria](#)
na okres maksymalnie 2 lat.

Jako **pracownik oddelegowany** na ograniczony okres czasu możesz korzystać ze specjalnych praw i przywilejów. Powinny one ułatwić Ci pracę za granicą przez ograniczony czas:

- **Nie musisz mieć** pozwolenia na pracę, chyba że jesteś pracownikiem oddelegowanym z Chorwacji do Austrii, która nadal stosuje ograniczenia w odniesieniu do niektórych sektorów.
- **Składki na zabezpieczenie społeczne będziesz nadal opłacał w swoim kraju pochodzenia.**
- Pozostaniesz **objęty systemem zabezpieczenia społecznego w swoim kraju pochodzenia**.
- Nie musisz składać wniosku o uznanie kwalifikacji zawodowych. Jednak w przypadku niektórych zawodów może okazać się konieczne złożenie **pisemnego oświadczenia**. Więcej informacji na temat **uznawania kwalifikacji zawodowych**
- **Po przejściu na emeryturę** nie będziesz już miał do czynienia z instytucjami zabezpieczenia społecznego z różnych krajów, ponieważ sprawa Twojej emerytury nie będzie leżeć w kompetencjach instytucji Twojego kraju przyjmującego.

Unijne przepisy gwarantują, że możesz pozostać objęty systemem zabezpieczenia społecznego swojego kraju pochodzenia. Nie istnieją jednak żadne przepisy UE określające, który kraj może

opodatkować Twój dochód w okresie oddelegowania. Może to być określone w krajowych przepisach podatkowych lub umowach podatkowych zawartych pomiędzy poszczególnymi krajami UE: więcej informacji na temat [podatku dochodowego](#).

Zabezpieczenie społeczne podczas pracy za granicą

Jako pracownik oddelegowany możesz tymczasowo pracować w innym kraju UE i pozostać w systemie zabezpieczenia społecznego swojego kraju pochodzenia.

Dowiedz się, jak [rozszerzyć zakres ubezpieczenia społecznego](#) w trakcie pobytu za granicą.

Oświadczenie przed oddelegowaniem

Być może będziesz musiał także wypełnić oświadczenie wstępne dotyczące Twojego zamiaru podjęcia pracy w kraju przyjmującym. Jeśli jesteś zatrudniony na umowę o pracę, powinien zająć się tym Twój pracodawca.

Więcej informacji możesz uzyskać w [biurze łącznikowym dla pracowników delegowanych](#) lub w [punkcie kontaktowym](#) w kraju, do którego wyjeżdżasz.

Warunki pracy

Pracodawca musi zagwarantować, że będziesz zatrudniony na takich samych warunkach jak pracownicy w kraju przyjmującym, m.in. w zakresie:

- minimalnego wynagrodzenia (Twoja pensja nie może być niższa niż miejscowe minimalne wynagrodzenie)
- maksymalnych okresów pracy i minimalnych okresów wypoczynku
- godzin pracy (nie możesz pracować dłużej niż przez określoną liczbę godzin)
- minimalnego płatnego urlopu rocznego (przysługuje Ci prawo do urlopu)
- bezpieczeństwa i zdrowia w pracy
- warunków zatrudnienia kobiet w ciąży i młodzieży
- przepisów zakazujących zatrudniania dzieci.

2.2. Sposoby poszukiwania pracy we Włoszech

2.2.1. Publiczne służby zatrudnienia

Odpowiednikiem polskiego Ministerstwa Gospodarki i Pracy jest *MLPS - Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali*. - www.welfare.gov.it.

Rolę urzędów pracy we Włoszech pełnią *Centri per l'Impiego*. Adresy poszczególnych urzędów pracy można znaleźć na stronie internetowej Związku Włoskich Prowincji - UPITEL (*Unione delle Province d'Itali*) www.upinet.it

2.2.2. Europejskie Służby Zatrudnienia EURES

Poszukując pracy, można także korzystać z bazy ofert pracy EURES, umieszczonej na stronach Europejskich Służb Zatrudnienia (<http://www.eures.europa.eu>) lub kontaktując się bezpośrednio z doradcą EURES, w Polsce lub we Włoszech.

Polscy doradcy EURES umiejscowieni są w Wojewódzkich Urzędach Pracy, a ich listę można znaleźć na stronie polskiego Serwisu EURES - www.eures.praca.gov.pl.

We Włoszech doradcy EURES są pracownikami urzędów pracy, organizacji pracodawców, członkami związków zawodowych i innych organizacji działających na rzecz zatrudnienia.

Na stronie serwisu EURES <http://www.eures.europa.eu>

znajduje się wyszukiwarka doradców EURES z wszystkich krajów UE/EOG, wraz z ich pełnymi danymi adresowymi.

Osoby poszukujące pracy na terenie EU/EOG mogą też zostawić swoje dane w bazie CV EURES. Zarejestrowani w niej pracodawcy mogą przeszukiwać bazę pod kątem swoich wymagań i kontaktować się bezpośrednio z wybranymi kandydatami.

2.2.3. Niepubliczne agencje pośrednictwa pracy

Korzystając z usług i ofert pracy prezentowanych przez agencje pośrednictwa pracy za granicą, należy zawsze sprawdzić, czy dana jednostka znajduje się na liście licencjonowanych agencji, tj. takich, które posiadają upoważnienie Ministra do wysyłania obywateli polskich do pracy za granicą. Spis licencjonowanych polskich agencji pośrednictwa pracy za granicą znajduje się na stronie: www.stor.praca.gov.pl - STOR - System Teleinformatyczny Obsługi Rejestrów PSZ lub w wojewódzkich urzędach pracy.

Włoskie agencje, prowadzące legalne rekrutacje na terenie Polski, muszą posiadać oddział na terenie naszego kraju - licencjonowany przez MIPPS.

Legalność agencji na terenie Włoch możemy sprawdzić na stronie włoskiego ministerstwa pracy - <http://www.welfare.gov.it/>

Należy pamiętać, że legalnie działający pośrednik nie może brać pieniędzy od przyszłych pracowników, ponieważ dostaje wynagrodzenie od pracodawcy, za przeprowadzoną rekrutację.

Ponadto agencja ma obowiązek zawarcia z osobą kierowaną do pracy umowy cywilno-prawnej, w której dokładnie zdefiniowany jest:

- pracodawca zagraniczny,
- okres, na jaki zawarta jest umowa,
- rodzaj i warunki pracy,
- przysługujące świadczenia socjalne,
- zasady i warunki ubezpieczenia,
- obowiązki i uprawnienia osoby kierowanej do pracy oraz pracodawcy,
- opłaty pobierane w związku ze skierowaniem do pracy za granicą (np. koszty przejazdu, kursu językowego czy tłumaczenia dokumentów, itp.).

2.2.4. Prasa

Znaczna liczba ofert pracy zamieszczana jest na łamach dzienników i innych gazet, a większość - także na ich stronach internetowych. Najpopularniejszymi we Włoszech są: „Corriere Della Sera” (<http://www.corriere.it>), „La Repubblica” (<http://www.repubblica.it>), „La Stampa” (www.lastampa.it), „Italia Oggi” (www.italiaoggi.it).

Osoby z wysokimi kwalifikacjami powinny śledzić ogłoszenia zamieszczone na łamach ekonomicznego dziennika „*Il Sole/24 Ore*” (<http://www.ilssole24ore.com>) .

Oferty pracy skierowane do osób niewykwalifikowanych publikowane są przez tygodnik „*Secondamano*” <http://www.secondamano.it/>

2.2.5. Inne sposoby poszukiwania pracy

Najpopularniejsze włoskie portale internetowe dotyczące poszukiwania pracy:

<http://www.jobpilot.it> , <http://www.jobonline.it> , <http://www.stepstone.it> , <http://www.bancalavoro.it>

- oferty pracy dla agentów i sprzedawców,

<http://www.cambiolavoro.com> - ogłoszenia i oferty dla osób, które chcą zmienić pracę,

<http://www.disabili.com> - portal dla osób niepełnosprawnych,

<http://www.handimpresa.it> - bank ofert dla osób niepełnosprawnych,

<http://www.kataweb.it/lavoro> - ogłoszenia pochodzące z gazety „La Repubblica”,

<http://www.studenti.it> - strona dla studentów, z ofertami i informacjami dotyczącymi pracy i nauki,

<http://www.sintexselezione.it> - ogłoszenia z regionu Lombardii (dostępna również w wersji angielskojęzycznej),

<http://www.leccolavoro.it> - ogłoszenia z regionu Lecco,

<http://www.bancalavoro.it> - portal internetowy z informacjami dotyczącymi rynku pracy,

<http://www.cliccalavoro.it> , <http://www.interinaleitalia.it> - portale z ofertami pracy tymczasowej,

<http://www.stepstone.it>

2.2.6. Ubieganie się o pracę

(wymagane dokumenty - CV, list motywacyjny i inne)

CV - Curriculum Vitae

Przygotowanie CV we Włoszech nie podlega żadnym sztywnym regułom. Generalnie chodzi o to, aby dokument był napisany w odpowiedzi na zapotrzebowanie na konkretne stanowisko. Warto jednak przestrzegać kilku podstawowych zasad dotyczących formy CV: dokument powinien być napisany odręcznie, na białym papierze formatu A4, a jego długość nie powinna przekraczać 2 stron. CV może być napisane w porządku chronologicznym lub nie, i powinno zawierać wszystkie podstawowe dane o kandydacie, ze szczególnym uwzględnieniem informacji dotyczących wykształcenia, doświadczenia oraz poziomu umiejętności informatycznych i językowych.

List motywacyjny

List motywacyjny powinien być również napisany odręcznie, na białym papierze formatu A4 i nie powinien przekraczać 1 strony. Do listu we Włoszech nie dołącza się żadnych innych dokumentów, kopii (lub oryginałów) dyplomów czy referencji. Powinny one być przedstawione pracodawcy podczas ewentualnej rozmowy kwalifikacyjnej.

Formularze aplikacyjne

Wypełnienie tego typu dokumentów wymagane jest zwykle w przypadku rekrutacji w dużych przedsiębiorstwach lub konkursach na stanowiska administracyjne. Zwykle można je znaleźć na stronach internetowych i po wypełnieniu odesłać e-mailem, faxem lub pocztą. Formularz zawiera takie same informacje jak CV, ale są one umieszczone w określonym porządku. Pytania nie mogą dotyczyć wyznania religijnego, przynależności partyjnych, sytuacji osobistej lub rodzinnej kandydata, a także stanu jego zdrowia. Nie ma potrzeby dołączania do Formularza CV, listu motywacyjnego czy innych dokumentów potwierdzających wykształcenie lub kwalifikacje.

Rozmowa kwalifikacyjna

Klasyczna rozmowa kwalifikacyjna jest najczęściej stosowaną przez włoskich pracodawców metodą selekcji kandydatów do pracy. W jej trakcie pracodawca nie może poruszać kwestii wyznania religijnego kandydata, sympatii czy przynależności politycznych, stanu cywilnego, ewentualnej ciąży czy szczegółów dotyczących sytuacji rodzinnej. Zakazane są także wszelkie przejawy dyskryminacji kandydata ze względu na płeć, rasę czy narodowość.

Inną, coraz bardziej popularną metodą rekrutacji pracowników, są testy, które sprawdzają się zwłaszcza w przypadku dużej liczby kandydatów do pracy. Testy pozwalają ocenić zgodność profilu kandydata z wymaganym przez pracodawcę. Stosuje się różne typy testów psychologicznych: na inteligencję, logiczno-matematyczne, zdolności, umiejętności, motywacji oraz osobowości. Bardzo często testom towarzyszą również testy i zadania sprawdzające wiedzę teoretyczną i praktyczną kandydatów.

Staże i praktyki zawodowe

Praktyki/staże zawodowe są obecnie jedną z najpopularniejszych metod zdobywania przez młodych ludzi doświadczenia zawodowego i doskonalenia kwalifikacji, a dla firm/pracodawców jednym ze sposobów poznania kandydatów do pracy.

Przed wyjazdem na staż należy:

- Mieć pisemne potwierdzenie od pracodawcy, u którego ma się odbyć szkolenie, wraz z datą jego rozpoczęcia i zakończenia. Znać przedmiot i warunki praktyki/stażu oraz nazwisko opiekuna ze strony pracodawcy
- Mieć umowę o staż/ praktykę, podpisaną przez wszystkie zainteresowane strony (uniwersytet/instytucja pełniąca funkcję promotora, pracodawca, kandydat)
- Mieć umowę ubezpieczenia z numerem polisy i telefonami kontaktowymi w nagłych wypadkach
- Mieć podstawowe i praktyczne informacje na temat kraju/miasta, w którym odbywać będziemy praktykę (klimat, kultura, koszty utrzymania)
- Znać szczegóły zakwaterowania (dokładny adres) i koszty transportu

Programy praktyk i staży:

- Eurodyssee - <http://eurodyssee.net>
- Sezame - <https://www.agriplanete.com>
- Iaeste - <http://www.iaeste.org>
- Best - <http://www.best.eu.org>
- Aiesec - <http://www.aiesec.org>
- Ifmsa - <http://www.ifmsa.org>

Różnice pomiędzy praktykami, a Stażem

	Praktyki	Stáže
Zakres	Profil kształcenia i szkolenia zawodowego zapewniający pełne kwalifikacje	Uzupełnienie programu edukacyjnego lub indywidualnego CV

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

Cel	Profil zawodowy/kwalifikacje	Udokumentowane doświadczenie praktyczne
Poziom szkolenia	Zwykle poziom 3-5 EQF	Staż są dostępne w ramach programów na wszystkich poziomach EQF - wspólne formy dla (wstępnego) kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz studiów podyplomowych (czasami obowiązkowe)
Treść	Nabycie pełnego zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji danego zawodu	Orientacja zawodowa i/lub na pracę/karierę, nabycie części wiedzy, umiejętności i kompetencji danego zawodu lub profesji
Nauka podczas pracy	Równie ważna, jak zajęcia	Zwykle, jako uzupełnienie zajęć lub dodatkowa opcja
Czas trwania	Określony, średni i długi okres	Różny, krótki i średni okres
	Zwykle do czterech lat	Zwykle mniej, niż jeden rok
Status zatrudnienia	Zwykle status pracownika	Student/stażysta często w oparciu o umowę z pracodawcą lub ze szkołą; czasami status ochotnika lub status nieokreślony
	Praktykant najczęściej zatrudniony na umowę o pracę/inną umowę	Student/stażysta często na podstawie umowy z pracodawcą lub szkołą
Wynagrodzenie	Zwykle wynagradzany - kwota wspólnie wynegocjowana lub ustalona przez przepisy prawa	Wynagrodzenie zróżnicowane, często brak zapłaty
	Dodatek za praktykę, który uwzględnia koszty netto i korzyści dla jednostki i pracodawcy	Nieuregulowane wynagrodzenie
Nadzór	Silnie uregulowany, często na bazie trójstronnej	Nieuregulowany lub częściowo uregulowany
Podmioty zaangażowane	Często partnerzy społeczni, instytucje szkoleniowe	Osoby prywatne, firmy, instytucje państwowe i edukacyjne

2.3. Warunki pracy

Prawo pracy we Włoszech regulują przepisy miejscowego kodeksu cywilnego (*Codice Civile*), a w szczególności Księga Piąta „O pracy” art.2060-2642 z 1942 r. z późniejszymi zmianami.

Warunki pracy, a także wszelkie obowiązki oraz prawa pracowników i pracodawców określone są ponadto przez **zbiorowe umowy związkowe** (CCNL - *Contratto Collettivo Nazionale di Lavoro*), istniejące osobno dla poszczególnych sektorów działalności zawodowej takich jak: rolnictwo, chemia, mechanika, tekstylia, żywność i przemysł rolny, budownictwo, poligrafia i rozrywka, handel, transport, kredyty i ubezpieczenia, firmy usługowe, administracja państwowa, instytucje prywatne, inne. Każdy z sektorów jest dodatkowo podzielony na liczne kategorie, np. w sektorze budowlanym wyróżnia się m.in. następujące: cementową, kamieniarską, drewnianą, budowlano-rzemieślniczą, czy też budowlano-przemysłową.

Na stronie internetowej Krajowej Rady Gospodarki i Pracy (*Consiglio Nazionale dell'Economia e del Lavoro*) - www.cnel.it - można znaleźć treść CCNL właściwą dla poszczególnych sektorów.

2.3.1. Rodzaje umów o pracę

Generalnie, umowa o pracę we Włoszech jest zwykle podpisywana na czas nieokreślony, ale w szczególnych przypadkach, spowodowanych np. czynnikami technicznymi czy organizacyjnymi, możliwe jest zawarcie również umowy terminowej.

Umowa na czas określony musi być zawarta na piśmie i powinna precyzować dokładny czas i termin wygaśnięcia.

Każda umowa o pracę, na czas określony lub nieokreślony może być poprzedzona okresem próbnym. Podpisanie umowy na czas określony dopuszczalne jest zwykle z powodów technicznych, organizacyjnych, lub w zastępstwie pracownika, przy czym umowa ta powinna precyzować w jasny sposób powody jej zawarcia. Kopia podpisanej umowy powinna być dostarczona pracownikowi w terminie do 5 dni od rozpoczęcia pracy.

Umowa na czas określony może być wznowiona tylko jeden raz, za zgodą pracownika oraz pod warunkiem, że pierwsza umowa była zawarta na okres krótszy niż 3 lata; tylko w takim wypadku, całkowity czas obowiązywania umowy, razem z jej jednokrotnym przedłużeniem, nie powinien przekroczyć 3 lat.

Prawo włoskie dopuszcza przedłużenie umowy na czas określony (zarówno pierwszej jak i odnowionej) po wyznaczonym terminie, z zachowaniem pewnych ograniczeń - w czasie maksymalnie 20 dni w przypadku umowy zawartej na okres do 6 miesięcy, i do 30 dni w przypadku umowy zawartej na okres dłuższy niż 6 miesięcy. Pracodawca jest zobowiązany do wypłacania pracownikowi dodatku do wynagrodzenia za każdy dzień przekraczający termin umowy (dodatek równy wysokości 20% wynagrodzenia za 10 pierwszych dni i 40% począwszy od 11 dnia). Jeśli praca będzie wykonywana po upływie wyżej wspomnianych terminów, umowa o pracę będzie automatycznie uważana za umowę na czas nieokreślony.

Nowa umowa o pracę na czas określony może być podpisana ponownie z tym samym pracownikiem, jeśli od momentu wygaśnięcia pierwszej umowy upłynęło przynajmniej 10 dni (w przypadku umowy zawartej na okres krótszy niż 6 miesięcy) oraz 20 dni w przypadku umowy zawartej na okres powyżej 6 miesięcy. Nie respektowanie tych okresów przez pracodawcę powoduje automatyczne uznanie drugiej umowy za umowę na czas nieokreślony.

Włoski pracodawca ma obowiązek (w wypadku, gdy umowa o pracę ma charakter ustny) dostarczenia pracownikowi dokumentu, na którym będą podane następujące informacje: dane pracodawcy i pracownika, przysługująca ilość dni wolnych od pracy, dzień w którym pracownik

będzie otrzymywał zapłatę, a także warunki rozwiązania umowy oraz ilość czasu pracy w ujęciu dziennym lub tygodniowym. Jeżeli umowa o pracę ma formę pisemną pracodawca może ograniczyć się do wydania egzemplarza samej umowy.

Ponadto pracodawca ma obowiązek poinformowania kompetentnego terytorialnie Urzędu Pracy (*Centro per l'impiego*), przynajmniej jeden dzień przed rozpoczęciem pracy, o fakcie i warunkach zatrudnienia.

Niedopełnienie powyższych obowiązków powoduje nałożenie na pracodawcę pieniężnej sankcji administracyjnej w wysokości począwszy od 1.500 Euro.

Pracodawca (w przypadku osoby prowadzącej działalność na własny rachunek, dokonuje tego ta sama osoba) jest także obowiązany do wpłacania na rzecz pracownika składek do INPS-u (świadczenia ubezpieczeniowe) i do INAIL-u (świadczenia z tytułu wypadków i chorób zawodowych).

2.3.2. Czas pracy

Ustawowy czas pracy we Włoszech wynosi 8 godzin dziennie i 40 tygodniowo, ale i w tym miejscu zauważyć można wyjątki w stosunku do poszczególnych kategorii zawodowych. Np. dla osób zatrudnionych we włoskich gospodarstwach domowych w charakterze całodobowych opiekunów, tydzień pracy jest wydłużony do 54 godzin (maksymalnie do 10 godzin dziennie). Za pracę w nadgodzinach i w porze nocnej przysługują pracownikowi odpowiednie dodatki - również te ostatnie określone zostały w umowach zbiorowych.

Nawet jeśli poszczególne CCNL mogą przewidywać zróżnicowany czas pracy dla różnych sektorów (nawet niższe limity, na korzyść pracownika), istnieją też pewne wspólne zasady dla większości zbiorowych umów związkowych.

Najważniejsze z nich są następujące:

- Nadgodziny nie mogą przekroczyć 250 godz. rocznie.
- Jeśli czas pracy jest dłuższy niż 6 godz. obowiązuje przerwa. Pracownikowi musi być zapewniona 11 godz. przerwa non-stop co 24 godz.
- Musi być zapewniony 24 godz. odpoczynek co 7 dni (z reguły w niedzielę).
- Za pracę nocną uważa się pracę, która jest wykonywana non-stop przez 7 godz. i obejmuje godz. 24.00-5.00.

2.3.3. Urlop wypoczynkowy

W trakcie roku pracownikowi przysługują ustawowo 20 dni urlopu wypoczynkowego, który nie może być zastąpiony odszkodowaniem z tytułu niewykorzystanego urlopu, za wyjątkiem sytuacji, kiedy zostaje przerwany stosunek pracy. Dodatkowo każdy pracownik ma prawo do 10 dni świątecznych wolnych od pracy.

2.3.4. Wynagrodzenie za pracę

Włoskie prawo nie określa jasno wysokości minimalnego wynagrodzenia. Jego wysokość zależy od zbiorowych uzgodnień i jest ustalana odrębnie dla każdego sektora aktywności zawodowej. Wynagrodzenie może być ustalone na poziomie kraju lub na poziomie regionalnym (na podstawie umowy między związkami zawodowymi - CCNL *Contratto Collettivo Nazionale di Lavoro*). Zgodnie z większością CCNL pracownikom przysługuje 13te (w grudniu) i 14te (w czerwcu) uposażenie.

Za pracę w dni świąteczne pracownicy otrzymują podwójną stawkę wynagrodzenia.

Przykładowe stawki wynagrodzenia za pracę: dyrektor fabryki - 5004 euro/miesiąc, specjalista ds. administracji - 1118 euro/miesiąc, główny księgowy - 1866 euro/miesiąc, analityk informatyk

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

- 2144 euro/miesiąc, redaktor naczelny gazety - 2263 euro/miesiąc, pracownik działu administracji w wydawnictwie - 10 euro/godzinę, tłumacz przysięgły polsko-włoski, pracujący na zlecenie sądu - ok. 30 euro/strona tekstu, lekarz na stypendium specjalizacyjnym - ok. 900 euro/miesiąc, lekarz konsultant - ok. 1500 euro/miesiąc, telemarketer - ok. 10 euro/godzinę, kelner w pubie - 6-7 euro/godzinę, monter basenów ogrodowych - ok. 900 euro/miesiąc, pomoc domowa - ok. 600 euro + wyżywienie i mieszkanie, robotnik na budowie - od 50 do 100 euro/dzień, studentka opiekująca się dzieckiem - ok. 180 euro/tydzień (ok. 20 godzin tygodniowo).

Praca w nadgodzinach jest wynagradzana dodatkowo. Przykładowo dla branży mechanicznej:

- pierwsze dwie nadgodziny + 25%, następne + 35%
- przy pracy zmianowej w święta + 55%
- przy pracy zmianowej w nocy w święta + 75%

Warunki płacy i pracy określone są przez zbiorowe kontrakty pracy CCNL (*Contratto Collettivo Nazionale di Lavoro*) dla poszczególnych 14 sektorów działalności zawodowej: rolnictwo, chemia, mechanika, tekstylia, żywność i przemysł rolny, budownictwo, poligrafia i rozrywka, handel, transport, kredyty i ubezpieczenia, firmy usługowe, administracja państwowa, instytucje prywatne, inne.

Każdy z sektorów jest dodatkowo podzielony na kategorie, np. sektor budowlany na kategorie: cementową, kamieniarską, drewnianą, budowlano-rzemieślniczą, budowlano-przemysłową itp.

Obowiązek wypłacenia odprawy

Zgodnie z art. 2020 włoskiego kodeksu cywilnego każdy pracownik, po zakończeniu stosunku pracy, ma prawo do uzyskania od pracodawcy odprawy (tzw. *trattamento di fine rapporto - TFR*). Odprawa jest obliczana w ten sposób, iż jej maksymalna wartość wynosi 1/13,5 rocznego wynagrodzenia, za każdy rok pracy. Odprawa podlega corocznej waloryzacji.

Utrata pracy

Utrata pracy przez pracownika z Polski lub jakiegokolwiek innego państwa UE z przyczyn niezależnych, pozwala na utrzymanie praw jakie przysługują rodzimym pracownikom. Spełniając określone ustawą kryteria (przy opłaconych 52 tygodniach składek na ubezpieczenie społeczne w okresie ostatnich 2 lat), w sytuacji zwolnienia przez pracodawcę, osobie przysługuje zasiłek dla bezrobotnych (*sussidio di disoccupazione*).

Na portalu *Consiglio Nazionale dell'Economia e del Lavoro* (Krajowa Rada Gospodarki i Pracy): www.cnel.it można znaleźć treść CCNL dla poszczególnych sektorów.

Praca sezonowa

Osoby, które chcą pozostać we Włoszech tylko na czas określony związany z wykonywaną pracą sezonową, mogą wpisać się do rejestru mieszkańców tymczasowych. W takim przypadku urzędnik Biura Ewidencji Ludności (*Ufficio dell'Anagrafe*) w gminie pobytu (*Comune*) wystawi osobie zainteresowanej zaświadczenie wpisu tymczasowego.

By uzyskać w/w wpis pracownik sezonowy powinien przedstawić następujące dokumenty:

1) ważną umowę o pracę (ewentualnie tzw. *lettera di assunzione*, tj. deklarację pracodawcy o intencji zatrudnienia, zawiadomienie o zatrudnieniu wysłane do biura pośrednictwa pracy - *comunicazione al Centro per l'impiego*);

- 2) paszport lub dowód osobisty kraju pochodzenia, ważny na wyjazd z tego kraju;
- 3) włoski numer identyfikacji podatkowej (*codice fiscale*) wydany przez kompetentny terytorialnie włoski urząd podatkowy (*Agenzia delle Entrate*);
- 4) podanie o wpis tymczasowy.

Wpis w rejestrze mieszkańców wygasa najpóźniej po upływie roku od daty jego dokonania. Ani ustawa ani okólniki Ministerstwa Pracy (*Ministero del Lavoro*) nie określają tygodniowego czasu pracy, okresu ani wynagrodzenia minimalnego dla umów o pracę sezonową gwarantujących uzyskanie statusu pracownika, a co za tym idzie, uzyskanie dostępu do wszystkich świadczeń przewidywanych przez prawo unijne i konwencje międzynarodowe.

Pomoc w sytuacji sporu z pracodawcą

Prawo włoskie przykłada szczególną wagę do ochrony pracownika. W wypadku, gdy polski pracownik uzna, że jest poszkodowany przez pracodawcę, może zwrócić się o pomoc bezpośrednio do związków zawodowych. Największe we Włoszech to CGIL (www.cgil.it), CISL (www.cisl.it), UIL (www.uil.it), które mają swoje siedziby w każdym włoskim mieście. Dysponują one bardzo dużym doświadczeniem w prowadzeniu postępowań w sporze z pracodawcą. W pierwszej fazie ma miejsce próba mediacji pomiędzy stronami, a w sytuacji gdy nie odniesie ona zadawalającego zainteresowanych rezultatu, sprawa oddawana jest do sądu pracy.

Alternatywą jest samodzielne skontaktowanie się pracownika z włoskim adwokatem, który specjalizuje się w prawie pracy. Lista obrońców z całego terytorium Włoch znajduje się np. na stronie internetowej Państwowej Rady Adwokackiej mieszczącej się przy włoskim Ministerstwie Sprawiedliwości - Consiglio Nazionale Forense presso il Ministero Italiano della Giustizia (www.cnf.it).

Przed wyjazdem do Włoch radzimy zapoznać się z warunkami pracy we Włoszech. Szczegółowe informacje dostępne są na stronach:

- www.msz.gov.pl/
- www.consolatopolacco.it
- www.milanokg.it
- www.stranieriinitalia.it
- www.roma.trade.gov.pl

2.4. Podatki

2.4.1. Podatek dochodowy od osób fizycznych

Podatek dochodowy od osób fizycznych IRE - podatek ten zastępuje dotychczasowy podatek dochodowy od osób fizycznych IRPEF.

Podlegają opodatkowaniu:

- osoby fizyczne (mające domicyl podatkowy we Włoszech lub za granicą),
- spółki komandytowe, spółki jawne (domicyl podatkowy we Włoszech lub za granicą),
- instytucje nie prowadzące działalności handlowej (domicyl podatkowy we Włoszech lub za granicą).

Podatek IRE płaci się od dochodów uzyskanych:

- z majątków ziemskich,

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

- z kapitału,
- ze stosunku pracy i stosunków pokrewnych,
- z samozatrudnienia i stosunków pokrewnych,
- z działalności gospodarczej,
- z tytułu wykonywania wolnych zawodów
- inne gdzie indziej nie sklasyfikowane.

Podmioty mające stały domicyl podatkowy we Włoszech płacą podatek od dochodów uzyskanych gdziekolwiek (*world wide income tax*); dla podmiotów mających stały domicyl podatkowy za granicą, podatek dochodowy stosuje się tylko od dochodów uzyskanych we Włoszech.

Należy zasignalizować, iż zgodnie z założeniami reformy podatkowej, system odliczania od podstawy opodatkowania/dochodu zastępuje stopniowo odliczanie od podatku. Przejawem tego jest wprowadzenie tzw. *no tax family*.

Stawki

Podstawa obliczenia podatku IRPEF		Podatek wynosi	
ponad	do		
	15.000	23%	23% od całości przychodu
15.001	28.000	27%	3.450+27% nadwyżki ponad 15.000
28.001	55.000	38%	6.960 + 38% nadwyżki ponad 28.000
55.001	75.000	41%	17.220+41% nadwyżki ponad 55.000
Ponad 75.000		43%	25.420 +43% nadwyżki ponad 75.000

Do podstawy opodatkowania wliczane są następujące dochody:

- z tytułu zatrudnienia,
- z działalności gospodarczej,
- z tytułu wykonywania wolnych zawodów,
- z wynajmu nieruchomości,
- kapitałowe,
- emerytura
- inne (gdzie indziej nie klasyfikowane).

Zeznanie podatkowe we Włoszech składa się za rok ubiegły w okresie od 1 maja do 31 lipca każdego następnego roku, po uprzednim otrzymaniu przez pracodawcę rocznego zaświadczenia o dochodach (tzw. CUD).

Rozliczenia podatku od dochodu dokonuje się na formularzach 730 (emeryci i renciści, a także pracownicy pozostający w stosunku pracy z jednym pracodawcą i nie posiadający innych dochodów) oraz tzw. *Modello Unico* (osoby osiągające dochody z umów zlecenia i o dzieło, pracujący u więcej niż jednego pracodawcy, otrzymujący dochody również z innych źródeł, a także zatrudnieni we włoskich gospodarstwach domowych jako gospodynie, opiekunki i sprzątaczk).

W celu prawidłowego wypełnienia formularza można skorzystać odpłatnie ze specjalizujących się w tego rodzaju usługach Centrów Pomocy Fiskalnej przy związkach zawodowych (*CAF - Centro Assistenza Fiscale*) bądź też do prywatnego księgowego - *commercialisty*.

Codice Fiscale - Numer Identyfikacji Podatkowej

Codice Fiscale jest odpowiednikiem polskiego Numeru Identyfikacji Podatkowej. Służy do identyfikacji podmiotów w celach podatkowych. W odróżnieniu od zakresu stosowania NIP-u w Polsce, posiadanie *codice fiscale* we Włoszech jest również wymagane w innych sytuacjach.

Przykładowo:

- do zarejestrowania się w Publicznej Służbie Zdrowia;
- do zatrudnienia w charakterze pracownika najemnego;
- do podjęcia samodzielnej działalności gospodarczej (*lavoro autonomo*);
- do zawierania umów (wynajem, sprzedaż, itp.).
- do otworzenia konta bankowego.

W celu uzyskania we Włoszech „*Codice Fiscale*” należy zgłosić się do jednego z biur Urzędu Skarbowego (*Agenzia delle Entrate*) Ministerstwa Gospodarki i Finansów (*Ministero dell’Economia e delle Finanze*) i wypełnić odpowiedni formularz. Adresy biur znajdują się na stronie: <http://www.agenziaentrate.gov.it/wps/portal/entrate/home>

Do uzyskania „*Codice Fiscale*” wystarczy ważny dokument potwierdzający tożsamość osoby starającej się o numer (dowód osobisty, paszport).

Jeżeli dane osobowe występującego o nadanie *codice fiscale* nie ulegną zmianie (dot. to zmian imion lub nazwisk w dokumentach urzędowych), zachowuje on swoją ważność przez całe życie. W przypadku zmiany tych danych należy zgłosić się do *Agenzia delle Entrate* z ważnym dokumentem i złożyć wniosek o wprowadzenie stosownych zmian.

Postępowanie o nadanie *codice fiscale* jest nieodpłatne, numer zostaje wydany we właściwej *Agenzia delle Entrate* po przyjęciu wniosku. Karta z indywidualnym numerem *codice fiscale* przesyłana jest na adres domowy.

Ulgi podatkowe

Włoskie prawo przewiduje szereg ulg podatkowych, związanych z dokonaniem specyficznych wydatków i aplikowanych w podatku dochodowym od osób fizycznych. Oto przykłady ulg obowiązujących na podstawie art. 12 i nast. D.P.R 22.12.86 n. 917:

- wydatki na małżonka i dzieci na utrzymaniu do limitu określonego w przepisach; limit ten nie jest wyższy od 800 euro za rok na małżonka i nie niższy od 800 w przypadku dzieci na utrzymaniu
- małżonkiem i dzieckiem na utrzymaniu jest osoba, która nie przekroczyła dochodu 2.840,51 euro w roku 2012 (brutto)
- wydatki związane z leczeniem podatnika ponad kwotę 129,11 – 19 proc. wydatku
- odsetki od kredytu na zakup mieszkania do wysokości 19 proc. wydatku
- ubezpieczenie na życie i od następstw nieszczęśliwych wypadków, 19 proc. raty, nie więcej niż 1.291,14 euro
- koszty kształcenia średniego i wyższego oraz doskonalenia zawodowego – 19 proc. wydatku
- koszty pogrzebu najbliższych członków rodziny - do kwoty 1.549,37 euro
- koszty pomocy domowej osobom starszym i niepełnosprawnym

- wydatki na aktywność sportową dzieci i młodzieży między 5. a 18. rokiem życia

Zwolnienia od podatku

- Dla pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę - 8.000 euro, jeżeli przepracowali 12 miesięcy w roku
- Dla emerytów - 8000 euro, przy emeryturze wypłacanej przez 12 miesięcy w roku
- Pracownicy osiągający inne dochody - 4.800 euro, niezależnie od ilości przepracowanych dni w roku
- Od dochodu z gruntu - 185,90 euro
- dochody z posiadanych nieruchomości nieprzekraczające 500 euro
- wartość katastralna nieruchomości będącej głównym miejscem zamieszkania

Polsko-włoska umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania

Dzięki umowie o unikaniu podwójnego opodatkowania zawartej pomiędzy Polską a Republiką Włoską w dniu 21 czerwca 1985 r., unika się dwukrotnego opodatkowania tego samego dochodu w Polsce i we Włoszech.

Umowa oparta jest na metodzie wyłączenia z progresją, która polega na tym, że w Polsce wyłącza się z podstawy opodatkowania dochód osiągnięty we Włoszech. Polacy zarabiający wyłącznie w Republice Włoskiej nie muszą składać w Polsce zeznania podatkowego i dopłacać do podatku w Polsce. Natomiast w przypadku osób posiadających dochody w obu krajach, to dochód z Włoch zostanie wzięty pod uwagę jedynie przy obliczaniu stopy podatku właściwej dla całego dochodu, która zostanie zastosowana do opodatkowania tylko polskich zarobków.

Przestrzega się jednak, iż w celu uniknięcia nieporozumień i ewentualnych konsekwencji nieprawidłowo złożonej deklaracji podatkowej niezbędne jest nawiązanie bezpośredniego kontaktu z Urzędem Skarbowym właściwym dla miejsca zamieszkania i jednoznaczne rozstrzygnięcie wszystkich spornych kwestii.

2.4.2. Podatek VAT

Stawka podstawowa VAT zmalała do 22%, Stawki obniżone (10% i 4%), które stosuje się do większości produktów spożywczych i dóbr pierwszej potrzeby pozostają bez zmian, więc nie należy spodziewać się podwyżek cen tych artykułów.

Rejestracja podatnika dla celów VAT we Włoszech

W jaki sposób powinno się dokonać zapłaty VAT we Włoszech?

Art. 17, par.2, Rozporządzenia nr 633/72 (zwanego dalej Rozporządzeniem VAT), mówi, że obowiązek zapłaty podatku VAT spoczywa na podmiotach, które dokonały usług na terytorium Państwa, (art.35 Rozporządzenia VAT). Podmioty mogą dokonać zapłaty podatku osobiście lub poprzez ich przedstawiciela na terytorium Państwa.

*Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy*

Z art. 35 Rozporządzenia VAT wynika, że podmioty zobowiązane do zapłaty VAT muszą złożyć odpowiednią deklarację w sprawie tego podatku do właściwego Urzędu Skarbowego, przed wykonaniem operacji poddanej opodatkowaniu Vat.

Deklaracja powinna zawierać następujące dane:

- a) dla osób fizycznych, nazwisko, imię i ewentualnie nazwę prowadzonej działalności gospodarczej, miejsce i datę urodzenia, nr NIP;
- b) dla innych podmiotów niż osoby fizyczne, nazwa, rodzaj spółki, siedziba w kraju wykonywania działalności
- c) nazwę urzędu administracyjnego w kraju pochodzenia uprawnionego do dokonywania kontroli działalności podmiotu składającego deklarację, oraz numer NIP przyznany w kraju wykonywania działalności;
- d) rodzaj i przedmiot działalności wykonywanej w kraju wykonywania działalności;
- e) zobowiązanie się do złożenia ksiąg rachunkowych w terminach ustalonych przez odpowiednie urzędy;
- f) wszelkie inne informacje, o których mowa w formularzu;

Urząd przyznaje wnioskującemu włoski numer NIP, w którym jest wzmianka na temat formy prawnej podmiotu nierezydenta, zarejestrowanego we Włoszech. Numer ten musi być podawany w deklaracjach oraz wszędzie tam, gdzie jest to wymagane.

W przypadku zmiany jakichkolwiek danych, nierezydent składa odpowiednią deklarację w terminie trzydziestu dni do właściwego Urzędu Skarbowego.

W szczególności, podmioty nie będące rezydentami na terenie Włoch mogą przystąpić do rejestracji bezpośrednio, odnośnie czynności wykonywanych przez nie na terenie Włoch, poprzez złożenie odpowiedniego formularza ANR/3 (Włoski Dziennik Ustaw nr 299 z 27.12.2007), obowiązujący od 1.1.2008 r., działając bezpośrednio, bez pomocy przedstawiciela podatkowego, która to instytucja jest alternatywą do rejestracji bezpośrednio.

Deklaracja ANR/3, która stanowi potwierdzenie rozpoczęcia działalności dla podmiotów nie będących rezydentami, które chcą się zarejestrować bezpośrednio we Włoszech, musi być złożona, przed rozpoczęciem wykonania jakiegokolwiek usługi, bezpośrednio (lub też za pośrednictwem osoby do tego upoważnionej) lub pocztą (list polecony z potwierdzeniem odbioru), do właściwego centrum operacyjnego.

Razem z przyznaniem włoskiego numeru NIP podmiotom, które zarejestrowały się bezpośrednio, zostaje wręczona koperta z kodem PIN, służącym do korzystania z usług informatycznych Entratel. Podmiot nie będący rezydentem na terenie Włoch, nie jest zobowiązany do przechowywania ksiąg rachunkowych we Włoszech, dotyczących rozliczeń VAT, ale musi się zobowiązać, że okaże księgi rachunkowe odpowiedniemu organowi skarbowemu, do tego upoważnionemu.

Nowe opodatkowanie samo zatrudnionych

Nowy system opodatkowania samozatrudnionych opiera się na jednolitej stawce (15 proc.) podatku dotyczącego obrotów, zastępującego podatek dochodowy, podatek VAT oraz lokalny podatek odnoszący się do produkcji. Zgodnie z nowymi zasadami, o kwalifikowalności do systemu decyduje wysokość obrotu w skali roku. Zależnie od branży, w której działa samozatrudniony, górny limit wynosi od 15 do 40 tys. euro rocznie.

Wcześniej, czyli przed 2015 r., włoski system opierał się na stawce na poziomie 5 proc., a limit obrotu wynosił dla wszystkich sektorów gospodarki 30 tys. euro w skali roku. Z tego rozwiązania nie mogły jednak korzystać osoby w wieku powyżej 35 lat.

2.4.3. Inne podatki i opłaty lokalne

Imposta comunale Immobili ICI - podatek od posiadanej nieruchomości, w wysokości od 0,4% do 0,7%

Tassa Rifiuti Soldi Urbani TARSU - podatek od wywozu nieczystości

Tassa Occupazione Spazi ed Aree Pubbliche TOSAP - podatek od zajmowanej powierzchni publicznej

Imposta sul Reddito delle Persone Giuridiche IRPEG - podatek dochodowy od osób prawnych

Podatek akcyzowy - tym podatkiem objęte są towary takie, jak: alkohole, papierosy, benzyna, samochody

Podatek majątkowy - we Włoszech podatek od majątku obciąża jedynie osoby prawne i wynosi 0,75%. W skład podatku od obrotu majątkiem wchodzi opłaty od nabycia nieruchomości i od obrotu kapitału, np. podatek giełdowy, od weksli, od umów o pożyczkę oraz ubezpieczeniowy. Pobór ich jest bardzo prosty i zazwyczaj ma formę znaczka bądź stempla, jest to więc forma naszej opłaty skarbowej.

Więcej informacji na temat podatków znajduje się na stronie Ministerstwa Finansów:

<http://www.mef.gov.it> oraz na stronach Departamentu Polityki Fiskalnej: <http://www.finanze.it>

2.4.4 Cassetto fiscale - powinieneś je mieć jeśli pracujesz we Włoszech

Skrzynka skarbowa (cassetto fiscale) to niezwykle wygodna usługa włoskiego urzędu skarbowego (Agenzia delle Entrate), która umożliwia dostęp przez internet do wszystkich własnych dokumentów fiskalnych. Najprościej rzecz ujmując jest to archiwum on line, w którym znajdują się m.in. wszystkie nasze roczne deklaracje podatkowe, informacje na temat ulg podatkowych, z których korzystaliśmy, zwrotach podatku jakie otrzymaliśmy oraz treść korespondencji wysyłanej nam przez urząd. Ponadto w sekcji dane osobowe (dati anagrafici) możemy sprawdzić czy są one aktualne i prawidłowe (dane adresowe, ale też informacje o osobach, które posiadamy na utrzymaniu).

Istnieje możliwość pobrania kopii wszystkich dokumentów przez internet. Jeśli więc staracie się o kredyt lub pożyczkę lub na potrzeby innej praktyki pilnie potrzebujecie deklarację podatkową

Co trzeba zrobić, żeby otrzymać dostęp do skrzynki skarbowej?

Aby otrzymać dostęp do skrzynki skarbowej należy złożyć osobiście, telefonicznie lub przez internet wniosek o nadanie PIN-u do korzystania z telematycznych usług urzędu skarbowego. Pierwsze 4 cyfry PIN-u zostają podane w momencie złożenia podania. Ze względu na kwestie bezpieczeństwa i ochronę danych kolejne 6 cyfr, potrzebnych do zalogowania się do skrzynki skarbowej zostaje przesłanych przez Agenzia delle Entrate pocztą w ciągu 15 dni od daty otrzymania pierwszych 4 cyfr. W liście, otrzymanym do domu oprócz brakujących 6 cyfr znajdziemy też hasło umożliwiające pierwsze logowanie. Składanie wniosku osobiście.

Po wypełnieniu formularza dostępnego na stronie internetowej Agenzia delle Entrate: link możemy złożyć go w jakimkolwiek oddziale urzędu skarbowego we Włoszech. Do podania należy załączyć kserokopię ważnego dokumentu tożsamości i codice fiscale. Telefonicznie Za pośrednictwem automatycznego numeru rejestracji dostępnego pod numerem telefonu 848.800.444. Przez internet Wniosek można także złożyć bezpośrednio poprzez stronę internetową Agenzia delle Entrate: <http://telematici.agenziaentrate.gov.it/Main/SAbilitazione.jsp>

2.5. Zabezpieczenie społeczne

2.5.1. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych - beneficjenci i warunki uzyskania

2.5.1.1. Emerytura

Emerytura dla pracowników

Od 1 stycznia 2012 r. Włosi zaczęli przechodzić na emeryturę według nowych, zreformowanych zasad.

Główne cele reformy

Reforma ma na celu zapewnić: równość, stabilność, przejrzystość oraz adekwatność włoskiego systemu emerytalnego.

Realizacji założonych celów ma służyć wdrożenie następujących rozwiązań:

1) Wprowadzenie zdefiniowanej składki dla wszystkich uczestników systemu. Od 1 stycznia 2012 r. wszystkie emerytury będą wyliczane według formuły zdefiniowanej składki – im więcej dana osoba odłoży w czasie swojej aktywności zawodowej, tym większą emeryturę otrzyma. Składki będą gromadzone na specjalnych kontach emerytalnych i będą podlegały waloryzacji. W momencie przejścia na emeryturę zostaną one przeliczone na świadczenie, z uwzględnieniem wskaźników transformacji (korzystniejszych dla osób, które zdecydują się dłużej pracować).

2) Stopniowe wydłużanie wieku emerytalnego oraz dostosowanie go do wydłużającego się cyklu życia jednostek. Co roku wiek emerytalny będzie ulegał stopniowemu wydłużeniu, aż w końcu osiągnie zakładaną wielkość – 70 lat dla obu płci. Wiek emerytalny jest jednocześnie powiązany z prognozami dotyczącymi średniej długości życia na emeryturze. Ludzie żyją coraz dłużej, w związku z czym coraz dłużej pobierają świadczenie emerytalne. Konieczne było zatem wprowadzenie omawianego rozwiązania, żeby uniknąć sytuacji, w której pracownik nie ueziera w cyklu życia zawodowego środków, zapewniających mu pobieranie świadczenia emerytalnego aż do śmierci.

3) Wprowadzenie elastycznej emerytury. Zgodnie z nowymi regulacjami wysokość świadczenia pobieranego między 62. a 70. rokiem życia będzie zmienna i uzależniona m.in. od momentu przejścia na emeryturę. Dopiero w wieku 70 lat ulegnie ona stabilizacji.

4) Ujednolicenie i uproszczenie zasad nabywania praw do emerytury w poszczególnych sektorach. To założenie będzie realizowane poprzez zrównanie wieku emerytalnego dla obu płci, jak również zrównanie minimalnego stażu pracy, niezbędnego do nabycia praw do świadczenia końcowego.

5) Wyeliminowanie przywilejów obecnych w dotychczasowym systemie. Stary system, poprzez powiązanie wysokości świadczenia z zarobkami osiągniętymi w ostatniej fazie swojej aktywności zawodowej, był bardziej hojny m.in. dla osób z dynamiczną karierą zawodową. Ponadto istniało wiele grup zawodowych, zrzeszonych w specjalnych kasach i funduszach, które miały możliwość przechodzenia na emeryturę w stosunkowo młodym wieku. W myśl nowych przepisów część grup uprzywilejowanych utraciła swoje przywileje i będzie przechodzić na emeryturę według tych samych zasad co większość pracowników.

Kogo nie dotyczy reforma

Nie wszyscy Włosi będą otrzymywali świadczenie emerytalne w oparciu o nowe przepisy prawne. Reforma z 2012 r. nie obejmuje:

- osób, które do 31 grudnia 2011 r. spełniły wymogi w zakresie stażu pracy i wieku emerytalnego,
- pracowników w podeszłym wieku, którzy stracili pracę w związku z porozumieniami związków zawodowych zawartymi przed 4 grudnia 2011 r.
- pracowników, którzy przed 31 grudnia 2011 r. rozwiązali stosunek pracy na mocy porozumień indywidualnych lub zbiorowych – oni mogą przejść na emeryturę według starych zasad w ciągu 24 miesięcy od grudnia 2011 r.
- pracowników, którzy przed 31 grudnia 2011 r. zrezygnowali z pracy w celu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym w znacznym stopniu – oni mogą przejść na emeryturę według starych zasad w ciągu 24 miesięcy od grudnia 2011 r.

Formuła wyliczania świadczenia emerytalnego

Sposób wyliczania świadczenia końcowego jest uzależniony od stażu pracy, jaki osiągnął dany pracownik w okresie wdrażania poprzedniej reformy systemu emerytalnego, tzw. reformy Diniego z 1995 r. Mianowicie osoba, która 31 grudnia 1995 r. miała więcej niż 18 lat stażu pracy, otrzyma świadczenie wyliczone według formuły zdefiniowanego świadczenia; osoba, która miała w tym czasie poniżej 18 lat stażu pracy, uzyska świadczenie wyliczane według formuły pro-rata (do 31 grudnia 1995 – zdefiniowane świadczenie, od 1 stycznia 1996 – zdefiniowana składka). Osoby, które rozpoczęły pracę po 1 stycznia 1996, będą otrzymywały świadczenia wyliczane w oparciu o nową formułę.

Osoby, które rozpoczęły pracę po 1 stycznia 1996 r. i mają świadczenie wyliczane zgodnie z formułą zdefiniowanej składki, mogą przejść na emeryturę w obniżonym wieku, o ile osiągnęły staż pracy minimum 20 lat, a wartość ich emerytury nie będzie niższa niż 2,8-krotność zasiłku socjalnego w

danym roku. W 2012 r. wiek emerytalny dla tych osób wyniesie 63 lata. W latach 2013 i 2014 – 63,3 lat; w 2015 – 63,6 lat; w 2016, 2017 i 2018 – 63,7 lat.

Rodzaje świadczeń emerytalnych po reformie

Na mocy reformy zostały zlikwidowane emerytury stażowe. Włosi mogą liczyć na dwa rodzaje świadczeń: emeryturę zwykłą oraz wcześniejszą.

Emerytura zwykła

Emeryturę zwykłą mogą otrzymać osoby, które osiągnęły wiek emerytalny i jednocześnie przepracowały minimum 20 lat. Wiek emerytalny będzie ulegał stopniowemu wydłużaniu, aż osiągnie zakładaną wielkość (70 lat dla obu płci). W poniższych tabelach przedstawiam informacje na temat wieku emerytalnego osób zatrudnionych w sektorze prywatnym, publicznym, jak również pracowników i pracownic autonomicznych, w latach 2012–2050.

Emerytura wcześniejsza

Emerytura wcześniejsza zastąpiła emerytury stażowe. Osoby, które zdecydują się przejść na ten rodzaj świadczenia, muszą wypracować określony staż pracy.

Co więcej, pracownicy, którzy skorzystają z tego rozwiązania przed 62. rokiem życia, uzyskają świadczenie pomniejszone o 1% za każdy rok do 2 lat wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz po 2% za każdy rok powyżej pierwszych dwóch lat.

Reforma z 2012 r. jest swoistego rodzaju kontynuacją reformy Diniego z 1995 r. Podobnie jak poprzedniczka, zakłada ujednoczenie zasad nabywania prawa do emerytury dla poszczególnych grup pracowników, jak również zakłada wyeliminowanie emerytur stażowych i wprowadzenie elastycznych rozwiązań dotyczących wyliczenia świadczenia końcowego w zależności od momentu zakończenia aktywności zawodowej. Nowością – korzystną dla budżetu państwa (ale również dla obywateli) – jest powiązanie wieku emerytalnego ze średnią przewidywalną długością życia dla danego pokolenia. Następnym etapem reformy powinno być dążenie do likwidacji przywilejów emerytalnych dla kolejnych grup zawodowych, tych, którym charakter pracy pozwala na dłuższą aktywność zawodową.

Podstawa prawna: art. 24 Rozporządzenia 201/2011 z 6 grudnia 2011 (Salve Italia) przekształconego w Ustawę 214 z 22 grudnia 2011 r. „Disposizioni urgenti per la crescita, l’equità e il consolidamento dei conti pubblici. Nuove disposizioni in materia di trattamenti pensionistici”

oraz Rozporządzenie 216 z 29 grudnia 2011 (Decreto Milleproroghe) przekształconego w Ustawę nr 14 z 24 lutego 2012: „Proroga di termini previsti da disposizioni legislative); Regulacja numer 35 z 14 marca 2012 r.

www.inps.it

W celu uzyskania informacji odnośnie wszelkiego rodzaju świadczeń socjalnych (m.in. emerytur, rent, zasiłków rodzinnych i dla bezrobotnych), można skorzystać z udostępnionej wspólnie przez **INPS i INAIL infolinii, czynnej od poniedziałku do piątku w godz. 8-20 oraz w soboty 8-14, pod numerami: 803164 - z telefonów stacjonarnych** (połączenie bezpłatne) **oraz 06164164 - z telefonów komórkowych** (połączenie płatne według taryfy operatora sieci komórkowej). Odpowiedzi udzielane są w 8 językach, **w tym również po polsku.**

Nowa elektroniczna usługa ZUS

Zakład Ubezpieczeń Społecznych udostępnił usługę umożliwiającą zadawanie pytań w formie elektronicznej i otrzymywanie odpowiedzi na stronie internetowej, w sprawach świadczeń emerytalno-rentowych podlegających koordynacji unijnej, w tym dwustronnej polsko-włoskiej. Usługa umożliwia osobom zamieszkałym w Polsce, jak i za granicą wysłanie zapytania celem uzyskania informacji dotyczących zasad nabywania prawa do emerytury lub renty, obliczania wysokości świadczeń osobom, które posiadają okresy ubezpieczenia lub zamieszkania w państwach członkowskich UE/EOG/Szwajcarii oraz państwach, z którymi Polskę łączą umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym, jak również na temat zasad wypłaty (w tym transferu nabytych świadczeń za granicę do państwa zamieszkania

Emerytura socjalna

Emerytura socjalna wypłacana jest w trzynastu miesięcznych ratach.

Jakie warunki trzeba spełnić?

Aby uzyskać prawo do emerytury socjalnej, musicie spełniać **następujące warunki:**

- przebywać we Włoszech w sposób ciągły i legalny **od co najmniej 10 lat** – wymóg ten został wprowadzony w 2009 roku i oznacza, że musicie wykazać 10 lat zameldowania
- posiadać **zameldowanie we Włoszech** w momencie składania wniosku
- mieć co najmniej **65 lat i 7 miesięcy** nie przekraczać określonego **limitu dochodu**

Warunki te sprawdzane są przez INPS co roku, więc jeśli okaże się np. że przekrocyliście dopuszczalny limit dochodu, wypłata emerytury zostanie wstrzymana.

Podczas pobierania emerytury socjalnej możecie wyjeżdżać zagranicę, jednak **w przypadku pobytu przekraczającego miesiąc czasu INPS zawiesza jej wypłatę**. Jeśli po upływie roku od zawieszenia wypłaty emerytury nie wrócicie do Włoch na stałe, zostaje ona Wam odebrana.

Wiek emerytalny

Podobnie jak w przypadku „normalnej” emerytury, również tutaj trudno mówić jest o wieku emerytalnym, gdyż niedawna reforma nadała nowy sens pojęciu wieku pozwalającego na korzystanie ze świadczeń INPS. **Wiek ten jest obecnie stopniowo podnoszony wraz z oczekiwaną długością trwania życia**, dlatego też dawny wymóg 65 lat w 2016 roku wzrósł do 65 lat i 7 miesięcy, a począwszy od 2018 r. powinien wynosić 66 i 7 miesięcy, nie biorąc pod uwagę standardowej aktualizacji w stosunku do oczekiwanej długości trwania życia obywateli.

Limit dochodu

Ponieważ emerytura socjalna przysługuje jedynie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, musicie wykazać, że **w danym roku nie uzyskaliście dochodu lub nie przekroczyliście określonego limitu**. Do dochodu wliczane są wszelkie uzyskane przez Was dochody, z wyjątkiem:

- samej emerytury socjalnej
- zaległych należności podlegającym osobnemu opodatkowaniu (*tassazione separata*)
- dochodu z mieszkania/domu, który jest Waszym głównym miejscem zamieszkania (tzw. *prima casa*)
- świadczenia emerytalnego wypłaconego przez obowiązkowe fundusze emerytalne w 1/3 całkowitej jego wysokości, którego kwota nie może przekroczyć 1/3 emerytury socjalnej
- zasiłku wypłaconego osobom wymagającym stałej opieki, tzw. *indennità di accompagnamento*
- i innych podobnych świadczeń czy premii, wypłacanych przez pracodawcę po zakończeniu stosunku pracy
- zasiłku rodzinnego ANF i innych świadczeń na rzecz rodziny
- zasiłku wypłaconego osobom głuchoniemym, tzw. *indennità di comunicazione*
- dożywotniego świadczenia wypłaconego kombatantom
- odszkodowań dla osób nieodwracalnie poszkodowanych w wyniku obowiązkowych szczepień i transfuzji.
- zasiłku wypłaconego przez INAIL osobom całkowicie i nieodwracalnie upośledzonym
- renty wypłacanej przez INPS osobom niezdolnym do pracy.

Dopuszczalny roczny limit dochodu zależy od ustalanej co roku wysokości emerytury socjalnej i w 2016 roku wynosi on:

- **5824,91 euro** w przypadku osób samotnych

- **11649,82 euro** w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim – dochody małżonków są sumowane.

Wysokość emerytury socjalnej

Emerytura socjalna w pełnej kwocie – **a więc w 2016 roku w wysokości 5824,91 euro – wypłacana jest jedynie osobom nie posiadającym żadnego dochodu**, natomiast w przypadku tych z Was, którzy jakiś dochód uzyskują, wysokość emerytury zależy właśnie od tego dochodu. Generalnie zmniejsza się ona wraz z dochodem, więc **im wyższy dochód, tym niższa emerytura**, gdyż od maksymalnej kwoty zasiłku zostaje odjęty deklarowany przez Was dochód.

W przypadku **osób pozostających w związku małżeńskim**, uzyskujących dochód, maksymalna wysokość emerytury zostaje podwojona.

2.5.1.2. System ubezpieczeń - Świadczenia z tytułu choroby

Ubezpieczenie zdrowotne jest obowiązkowe dla wszystkich. Dostęp do narodowego systemu zdrowotnego następuje poprzez zwrócenie się do lokalnej jednostki medycznej ASL o nadanie narodowego numeru zdrowotnego. Kolejnym krokiem jest wybór lekarza ogólnego, który gwarantuje dostęp do różnego rodzaju świadczeń medycznych (w większości bezpłatnych). Aby móc korzystać ze świadczeń zdrowotnych, należy przekazać kartę EKUZ (Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego) do ASL, a następnie uzyskać zaświadczenie o uprawnieniu do świadczeń. Jeśli nastąpi konieczność hospitalizacji lekarz wydaje zaświadczenie, które najczęściej uprawnia do leczenia po obniżonej cenie. Następnie zaświadczenie to należy zanieść do ASL w celu zatwierdzenia.

Opieka zdrowotna obejmuje:

- opiekę lekarza pierwszego kontaktu w domu oraz w gabinecie lekarskim;
- opiekę pediatry, położnika i ginekologa;
- opiekę specjalisty (w tym stomatologa) świadczoną w przychodniach publicznych i prywatnych, które mają podpisany kontrakt z Państwową Służbą Zdrowia;
- hospitalizację (także w przypadku porodu) w placówkach publicznych (szpitalach, klinikach itp.) i prywatnych, które mają podpisany kontrakt z Państwową Służbą Zdrowia;
- leki i środki farmaceutyczne.

Opieka lekarza pierwszego kontaktu

Opieka lekarza pierwszego kontaktu jest świadczona bezpośrednio w gabinetach lekarskich w ASL należącym do Państwowej Służby Zdrowia (*Servizio sanitario nazionale, SSN*) lub w strukturach posiadających akredytację SSN. Muszą się Państwo zwracać wyłącznie do wybranego wcześniej lekarza, a pod jego nieobecność do lekarza, który go zastępuje.

Jeżeli czasowo znajdują się Państwo poza swoim miejscem zamieszkania lub pobytu, w nagłych przypadkach mogą się Państwo zwrócić do dowolnego lekarza kontraktowego. Są Państwo wówczas zobowiązani pokryć koszty opieki, które będą następnie podlegać refundacji do wysokości ustalonych stawek. Istnieją dyżurne placówki medyczne, do których można się zwracać w nagłych przypadkach w nocy, w niedzielę oraz w dni wolne od pracy.
Opieka pediatry przysługuje do 12 roku życia.

Leki

Leki wydaje farmaceuta po przedstawieniu recepty lekarskiej. Receptę może wystawić lekarz pierwszego kontaktu lub specjalista pracujący w jednostkach *Servizio sanitario nazionale* lub jednostkach posiadających akredytację *SSN*.

Większość leków figuruje na liście środków farmaceutycznych (*prontuario terapeutico*), która wyróżnia dwie kategorie leków. Pierwsza obejmuje leki w pełni nieodpłatne stosowane w nagłych przypadkach, w leczeniu chorób o wysokim stopniu ryzyka, a także schorzeń powodujących inwalidztwo i przewlekłych. W przypadku leków z drugiej kategorii, konieczne jest pokrycie części ceny bezpośrednio u farmaceuty w momencie ich zakupu. Muszą Państwo pokryć pewną część ceny leków z każdej recepty wystawionej przez lekarza.

Jeżeli lekarz przepisze Państwu lek niefigurujący na liście środków farmaceutycznych, będą Państwo musieli pokryć jego cenę w całości.

Opieka specjalistyczna i szpitalna

Specjalistyczna opieka medyczna świadczona jest bezpośrednio w jednostkach, którymi zarządzają lokalne ośrodki zdrowia oraz w jednostkach, które mają podpisany kontrakt z Państwową Służbą Zdrowia. Przewidziane jest współfinansowanie badań diagnostycznych i laboratoryjnych przez ubezpieczonego.

Opieka szpitalna jest świadczona nieodpłatnie w szpitalach oraz klinikach prywatnych, pod warunkiem, że mają one podpisany kontrakt z *Servizio sanitario nazionale*. Do hospitalizacji konieczne jest skierowanie od lekarza, przy czym nie dotyczy to nagłych przypadków. Na przyjęcie do kontraktowych placówek leczniczych musi uprzednio wyrazić zgodę Państwa lokalny ośrodek zdrowia.

Hospitalizacja jest nieodpłatna. Jeśli jednak oczekują Państwo szczególnych wygód (pokój jednoosobowy, telefon, telewizja), będą Państwo musieli pokryć dodatkowe koszty.

Świadczenia uzupełniające

Świadczenia uzupełniające mają najczęściej charakter pośredni i tylko część ich kosztów podlega refundacji. Chodzi tu przede wszystkim o leczenie sanatoryjne, niektóre zabiegi ortopedyczne, protezy, niektóre pomocnicze świadczenia diagnostyczne. Aby móc korzystać ze świadczeń uzupełniających, należy złożyć w lokalnym ośrodku zdrowia wniosek, załączając do niego opinię lekarza prowadzącego.

Co muszą Państwo zrobić, aby korzystać z opieki zdrowotnej?

Opieka zdrowotna przysługuje osobom zarejestrowanym w *ASL* właściwym dla ich miejsca zamieszkania oraz osobom, które są do niej uprawnione na podstawie obowiązujących przepisów krajowych i wspólnotowych.

W momencie rejestracji muszą Państwo wybrać lekarza pierwszego kontaktu z listy lekarzy kontraktowych. Jeśli są Państwo w stanie, powinni się Państwo zgłosić w gabinecie lekarza, jeżeli natomiast nie mogą Państwo wychodzić, możliwe jest wezwanie lekarza na wizytę domową.

Pracownik, który zachorował, ma prawo, w granicach określonych w układzie zbiorowym, zachować swoją pracę i otrzymywać pensję. Pracownik nieobecny z powodu choroby musi niezwłocznie udać się do lekarza, który wystawi zaświadczenie określające diagnozę oraz prognozę dopuszczalnego okresu nieobecności. Kopie zaświadczenia należy przesłać do właściwego lokalnego urzędu zdrowia (Azienda Sanitaria Locale) (ASL) oraz do pracodawcy danego pracownika, w ciągu dwóch dni od wystawienia. Pracodawca może zwrócić się do ASL o przeprowadzenie badań, nawet w domu pacjenta.

Jeżeli pracownik jest nieobecny bez usprawiedliwienia, tj. jeżeli opuścił dom z przyczyn innych niż wizyta u lekarza, pogrzeb, wypadek, konkurs publiczny lub postępowanie prawne, Krajowy Urząd Ubezpieczeń Społecznych (Istituto Nazionale di Previdenza Sociale) (INPS) może zawiesić wypłatę świadczeń na okres do 10 dni oraz zmniejszyć te świadczenia o 50% przez pozostałą liczbę dni nieobecności. Każda umowa przewiduje maksymalną liczbę dni absencji z powodu choroby, a pracodawca ma podstawę do zwolnienia pracownika, jeżeli jest nieobecny przez dłuższy okres.

Pracownikom w przypadku choroby wypłacane jest począwszy od czwartego dnia, świadczenie rekompensacyjne. Pierwsze trzy dni nie są płatne.

Świadczenie to przysługuje osobom w sektorze prywatnym oraz pracownikom w sektorach usług (z wyłączeniem handlu), bezrobotnym oraz osobom zawieszonym w pracy, pod warunkiem, że ich stosunek zatrudnienia wygasł lub został zawieszony nie więcej niż 60 dni przed rozpoczęciem się choroby.

W przypadku osób na umowach na czas określony, prawo do świadczeń chorobowych wygasa jednocześnie z wygaśnięciem stosunku pracy.

Świadczenie chorobowe przysługuje za okresy nie dłuższe niż 180 dni w roku kalendarzowym.

W jaki sposób je uzyskać? Pracownik musi uzyskać zaświadczenie medyczne sporządzone w dwóch kopiach przez lekarza prowadzącego leczenie i musi, w ciągu dwóch dni, przesłać ich kopie do właściwego INPS (ze względu na miejsce stałego zamieszkania), a także jego kopię pracodawcy. Świadczenie nie przysługuje za dni stracone w okresie przesyłania zaświadczenia medycznego lub gdy pracownik jest nieobecny bez usprawiedliwienia na badaniach wizytacyjnych przeprowadzanych przez INPS lub ASL. W takich przypadkach, przepis przewiduje całkowitą utratę prawa do świadczeń przez okres maksymalnie 10 dni. W przypadku drugiej nieusprawiedliwionej nieobecności, świadczenie zostanie zmniejszone o 50% przez pozostałą część okresu choroby.

Dla większości kategorii, kwota jest równa 50% średniego dziennego świadczenia przez pierwsze 20 dni choroby; 66% przez kolejne dni spowodowane tą samą chorobą lub jej nawrotem. Świadczenie jest wypłacane przez pracodawcę w naturze, a następnie dokonuje on odpowiedniej korekty składek należnych INPS.

Świadczenie jest jednak wypłacane bezpośrednio przez INPS osobom bezrobotnym oraz zawieszonym w pracy, które nie otrzymują dodatku uzupełniającego wynagrodzenia, osobom dla których płatność jest ograniczona do płatności dla pracowników rolnych oraz pracownikom zatrudnionym na umowę o pracę na czas określony dla prac sezonowych.

Szczepienia

Na terenie Włoch nie istnieją zagrożenia sanitarno-epidemiologiczne i brak jest wymogu dokonywania dodatkowych szczepień dla wybierających się tam osób.

Jeśli chodzi natomiast o katalog szczepień dla dzieci, jest on zbliżony do polskiego, chociaż istnieją pewne drobne różnice zarówno w stosunku do okresu wykonywania konkretnych szczepień jak i ich obowiązkowości/fakultatywności.

W celu zapoznania się ze szczegółami w w/w temacie, należy skonsultować polski kalendarz szczepień, ustalany corocznie przez Główny Inspektorat Sanitarny i zatwierdzany przez Ministerstwo Zdrowia oraz jego włoski odpowiednik - do uzyskania w lokalnych przychodniach, tzw. *ASL (Azienda Sanitaria Locale)*.

Ubezpieczenie przy pobytach turystycznych

Obywatele Polski przebywający na terenie Włoch turystycznie, mają prawa do korzystania z tutejszej publicznej służby zdrowia (SSN - *Servizio Sanitario Nazionale*) w ramach ubezpieczenia unijnego. Dotyczy to jednak osób płacących składki na NFZ i mających prawo do opieki medycznej również w Polsce. Przed wyjazdem do Włoch powinny one zaopatrzyć się w dokument potwierdzający w/w ubezpieczenie, tzn. Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ).

Posiadacze Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego mają prawo do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej na koszt własnego kraju, zgodnie z zasadami określonymi w posiadanych zaświadczeniach czy formularzach. W przypadku niespełnienia tego warunku przez obywatela polskiego, tj. w sytuacji gdy nie posiada on prawa do korzystania z opieki zdrowotnej także w Polsce, opłatą za świadczenia zostanie obciążony sam zainteresowany.

Zgodnie z art. 26.2. ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, Prezes Funduszu w określonych przypadkach może wydać wnioskodawcy (posiadaczowi karty EKUZ), na jego wniosek albo na wniosek jego przedstawiciela ustawowego lub małżonka, zgodę na pokrycie kosztów transportu do miejsca udzielenia świadczeń, najtańszym środkiem komunikacji możliwym do zastosowania w aktualnym stanie zdrowia, w przypadkach uzasadnionych stanem zdrowia.

UWAGA! Karta EKUZ uprawnia tylko do korzystania z podstawowych usług medycznych, dlatego wyjeżdżającym za granicę w celach turystycznych zaleca się wykupienie dodatkowych ubezpieczeń prywatnych, które w razie konieczności pokryją koszty leczenia w szerszym zakresie, a także koszty opieki medycznej w prywatnych szpitalach i klinikach oraz inne.

Do najczęściej spotykanych dodatkowych ubezpieczeń należą:

- **pokrycie kosztów leczenia i pomocy w podróży** - przedmiotem ubezpieczenia są przeważnie koszty poniesione w następstwie nagłego zachorowania lub nieszczęśliwego wypadku w trakcie trwania okresu ubezpieczenia, poza granicami Polski i kraju zamieszkania ubezpieczonego;
- **ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW)** - gwarantuje wypłatę odszkodowania związanego z nieszczęśliwym wypadkiem, na skutek którego ubezpieczony doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu lub poniósł śmierć;
- **ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym za szkody na osobie i na rzeczy (OC)** - ubezpieczenie OC przenosi materialną odpowiedzialność ubezpieczonego za szkody wyrządzone osobom trzecim na firmę ubezpieczeniową (do wysokości sumy gwarancyjnej ustalonej w polisie ubezpieczenia). Ubezpieczenie OC jest dobrym rozwiązaniem dla osób prowadzących aktywny tryb życia. Chroni ono od skutków finansowych związanych z naprawieniem szkody - pokrywa koszty leczenia, koszty zniszczonego sprzętu, a nawet koszty procesu sądowego.

- **pokrycie kosztów utraty lub opóźnienia dostarczenia bagażu podróznego** - firmy ubezpieczeniowe oferują ubezpieczenie bagażu podróznego na wypadek jego utraty, zniszczenia i opóźnienia w dostarczeniu na miejsce pobytu. W ramach tego ubezpieczenia ochroną ubezpieczeniową objęte są rzeczy wchodzące w skład bagażu podróznego, tzn. walizy, nesesery, torby wraz z ich zawartością (odzież i rzeczy osobiste).
- **pokrycie kosztów odwołania imprezy przed wyjazdem lub wcześniejszego powrotu czy anulowania pierwszego noclegu w hotelu** - organizatorzy wyjazdów zagranicznych zwykle obciążają turystów kosztami odwołania uczestnictwa we wcześniej zarezerwowanej imprezie. Turysta, który rezygnuje z udziału w imprezie przed planowaną datą wyjazdu, dzięki ubezpieczeniu ma możliwość odzyskania poniesionych w takiej sytuacji kosztów. Ubezpieczenie obejmuje także koszty poniesione przez ubezpieczonego, gdy z przyczyn losowych, niezależnych od niego, musi wcześniej powrócić z zagranicznej imprezy turystycznej.

2.5.1.3. Świadczenia na wypadek macierzyństwa

Aby otrzymać zasiłek macierzyński we Włoszech, musisz być rezydentką, pracować dla spółki lub na własny rachunek, przed rozpoczęciem obowiązkowego urlopu macierzyńskiego i opłacać wcześniej związane z tym składki.

Świadczenia ogólne

Opieka medyczna, ogólna lub specjalistyczna w zakładach publicznych lub prywatnych. W przypadku niektórych terapii, w odniesieniu do których obowiązują granice dochodu, może być wymagana zapłata za recepty.

Urlop macierzyński i świadczenie finansowe

Obowiązkowy urlop macierzyński rozpoczyna się na dwa miesiące przed przewidywaną datą porodu, a kończy na trzy miesiące po urodzeniu dziecka. W niektórych sytuacjach, może on nawet rozpocząć się na miesiąc przed porodem i w konsekwencji zakończyć cztery miesiące po urodzeniu dziecka, chyba że wystąpią problemy ze zdrowiem matki lub dziecka (potwierdzone przez lekarzy). Jeżeli poród wystąpi wcześniej przed oszacowaną datą, niewykorzystany okres obowiązkowego urlopu macierzyńskiego przed urodzeniem jest dodawany do okresu obowiązkowego urlopu macierzyńskiego po porodzie. Dana pracownica jest zobowiązana przedstawić zaświadczenie potwierdzające datę porodu w ciągu 30 dni. Będzie ona uprawniona do otrzymania obowiązkowego urlopu macierzyńskiego po upływie trzech miesięcy od urodzin dziecka. Do urlopu uprawniony jest także ojciec, w przypadku śmierci lub poważnej choroby matki lub w przypadku porzucenia dziecka, bądź w przypadku przyznania wyłącznej opieki nad dzieckiem ojcu. W okresie obowiązkowego urlopu macierzyńskiego, wypłacane jest świadczenie równe 80% płacy (także dla małżonka, jedynie przez trzy miesiące i równe 80% średniej łącznej płacy dziennej).

Gdy dziecko do 3 roku życia zachoruje - rodzicom przysługuje urlop na czas choroby dziecka. Jeśli jest w wieku 3-8 lat, rodzicom przysługuje 5 dni wolnych od pracy (w przeciągu całego roku).

Opcjonalny urlop macierzyński

Samotni rodzice mają prawo do opcjonalnego urlopu macierzyńskiego przez sześć miesięcy (siedem w przypadku ojca), w ciągu pierwszych ośmiu lat życia dziecka; jeżeli oboje wystąpią o urlop macierzyński, łączny okres przypadający na oboje rodziców wyniesie 10 miesięcy (ulegający

podwyższeniu do 11, jeżeli ojciec przejmie opiekę na ostatnie trzy miesiące). W przypadku adopcji i zapewniania rodziny zastępczej w okresie zanim dziecko osiągnie 12 rok życia, okres wydłużenia będzie taki sam, z opcją wystąpienia o urlop macierzyński w ciągu trzech lat od wprowadzenia do rodziny dziecka w wieku pomiędzy szóstym a dwunastym rokiem życia. Świadczenie wynosi 30% pensji i jest przyznawane do czasu osiągnięcia przez dziecko trzeciego roku życia, na okres sześciu miesięcy na oboje rodziców. Świadczenia należne za wszelkie późniejsze okresy będą podlegały szczególnym wymogom w zakresie dochodów.

Dodatek macierzyński INPS

Dodatek przysługuje matkom będącym obywatelkami Włoch, obywatelkami Wspólnoty oraz osobami, które nie są obywatelkami Wspólnoty, posiadającymi zezwolenie na pobyt, które nie pracują w momencie narodzin dziecka lub przyjęcia dziecka do rodziny. Całość dodatku przysługuje osobie, która nie otrzymała żadnego świadczenia, natomiast kwota równa różnicy osobie, która otrzymuje już niższe świadczenie. Dodatek przysługuje, jeżeli pracownica otrzymuje już jakąś formę świadczenia z ubezpieczenia społecznego i opłacała składki przez co najmniej trzy miesiące pomiędzy 9-tym a 18-tym miesiącem poprzedzającym urodzenie dziecka lub przyjęcie dziecka do rodziny; matka była poprzednio zatrudniona (obecnie bezrobotna), pod warunkiem, że od daty narodzin lub przyjęcia, upłynęło nie więcej niż dziewięć miesięcy; pracownica przerwała zatrudnienie (zwolniono ją lub sama się zwolniła) w okresie ciąży, pod warunkiem, że płaciła składki przez co najmniej trzy miesiące w ciągu okresu od osiemnastego do dziewiątego miesiąca przed narodzinami dziecka. Świadczenie jest przyznawane przez INPS na wniosek osoby zainteresowanej, który należy złożyć w terminie sześciu miesięcy od narodzin, adopcji lub przyjęcia do rodziny zastępczej, pod rygorem utraty uprawnień.

Dodatek macierzyński od gmin

Przysługuje on matkom będącym obywatelkami Włoch, a także matkom nie będącym obywatelkami Wspólnoty, posiadającym zezwolenie na pobyt i zamieszkującym we Włoszech, na dzieci urodzone po 2 lipca 1999 r. Dodatek jest przyznawany kobietom, które nie są uprawnione do jakiegokolwiek świadczenia macierzyńskiego na dowolnej innej podstawie (jeżeli otrzymują dodatek macierzyński w kwocie niższej od wyżej wymienionej, może on być przyznany do wysokości różnicy) oraz żyją w rodzinie o niskich dochodach, obliczonych na podstawie indeksu ISE (wskaźnika sytuacji ekonomicznej).. O dodatek należy ubiegać się w gminie zamieszkania w ciągu sześciu miesięcy od urodzenia dziecka i jest on wypłacany przez INPS w formie czeku wysyłanego do miejsca zamieszkania matki.

2.5.1.4. Renta z tytułu niezdolności do pracy

Ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w każdym z państw członkowskich, w którym osoba była ubezpieczona

Unia Europejska nie ustanowiła dotychczas jednego ponadpaństwowego systemu zapewniającego renty z tytułu niezdolności do pracy (inwalidztwa). Każde państwo członkowskie samodzielnie decyduje, komu i po spełnieniu jakich warunków zapewnia rentę w razie wystąpienia niezdolności do pracy (inwalidztwa).

Osoba, która pracowała i podlegała ubezpieczeniu w Polsce oraz w innych państwach członkowskich, rentę z tytułu niezdolności do pracy (inwalidztwa) może uzyskać zarówno z Polski, jak i z każdego

innego państwa członkowskiego, w którym była ubezpieczona, o ile spełnia warunki wymagane w tych państwach. Są to odrębne świadczenia, do których prawo ustalają każdorazowo odpowiednie instytucje danego państwa. W razie przyznania prawa do dwóch lub więcej rent z tytułu niezdolności do pracy lub inwalidztwa, ich wypłata dokonywana jest z reguły oddzielnie przez każdą z instytucji, która przyznała prawo do tych świadczeń.

Jeśli więc o rentę z tytułu niezdolności do pracy (inwalidztwa) ubiega się osoba posiadająca okresy pracy w Polsce oraz w innych państwach członkowskich, np. we Włoszech, jej uprawnienia do renty ustalają równolegle instytucje ubezpieczeniowe każdego z tych państw.

Możliwa jest więc taka sytuacja, w której osoba zainteresowana spełnia wymagane warunki w kilku państwach członkowskich, których ustawodawstwu podlegała, i pobiera odrębne renty z kilku państw.

Uwzględnianie zagranicznych okresów ubezpieczenia

Bywa, że osoba zainteresowana uzyskaniem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (inwalidztwa) w jednym państwie członkowskim nie posiada okresu ubezpieczenia wymaganego do uzyskania tego świadczenia. Wówczas, aby można było przyznać rentę, uwzględnia się również zagraniczne okresy ubezpieczenia przebyte w innych państwach członkowskich.

2.5.1.5. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

Choroba zawodowa jest szkodliwą okolicznością, która wpływa na zdolność danej osoby do pracy, a jej źródło jest związane z pracą. Objawy występują wolno i stopniowo wpływają na organizm danej osoby; muszą one wynikać bezpośrednio z wykonywania określonych czynności, które leżą u ich podstawy.

Jeżeli kompetentny lekarz wyznaczony przez lokalny urząd zdrowia (Azienda Sanitaria Locale) (ASL) do przeprowadzenia badań lekarskich stwierdzi wystąpienie choroby zawodowej u danego pracownika i ustali, że spowodowała ona trwałe uszczerbek na zdrowiu o określonym poziomie istotności, jest on zobowiązany prawem do przekazania związanego z tym raportu medycznego do pracodawcy lub do właściwego ASL, jako organu nadzorczego uznawanego za oficjalny przez Wydział Dochodzeń Kryminalnych (Polizia Giudiziaria).

Pracodawca musi następnie sporządzić raport nt. choroby zawodowej dla Krajowego Instytutu Ubezpieczeń od Wypadków przy Pracy (Istituto Nazionale Assicurazione contro gli Infortuni sul Lavoro), załączając wspomniany raport medyczny.

Jeżeli INAIL rozpozna u pracownika chorobę zawodową, podtrzymując ustalenia raportu, zwiększy kwotę składki ubezpieczeniowej należnej od Agencji (przez okres co najmniej trzech lat), niezależnie od kwestii cywilnej i karnej odpowiedzialności pracodawcy.

Wreszcie, należy przypomnieć, że D.L. No. 277/91 zawsze wskazuje pracodawcę jako bezpośredniego beneficjenta. W konsekwencji, będzie on odpowiedzialny karnie za wszelkie stwierdzone naruszenia.

Świadczenia z tytułu wypadków:

Strony ubezpieczone obowiązkowo: pracownicy, osoby pracujące na własny rachunek, personel kontraktowy, sportowcy zawodowi, menedżerowie.

Odszkodowanie zryczałtowane za szkodę biologiczną: z tytułu powikłań spowodowanych szkodą pomiędzy 6 a 15%, uznawana jest odpowiedzialność w ustalonej wysokości, obliczanej na podstawie wieku, płci i procentu utraty zdrowia.

Odszkodowanie w zakresie dochodów: z tytułu powikłań spowodowanych szkodą powyżej 15%, uznawana jest odpowiedzialność za utratę dochodu, która podzielona jest na dwie części. Pierwsza część dotyczy szkody biologicznej, jak wspomniano wyżej, chociaż nie skapitalizowanej. Druga część jest obliczana na podstawie dodatku, na podstawie stopnia powikłań oraz odpowiedniego współczynnika.

Wypadki w drodze do pracy: wypadki, które przydarzą się w drodze pomiędzy domem a pracą są uznawane, pod warunkiem, że nie wystąpił objazd lub przerwa w podróży. W przypadku wypadku drogowego we własnym pojeździe danej osoby, wypadek jest uznawany, pod warunkiem, że użycie własnego pojazdu danej osoby było „uzasadnione potrzebą”, a wypadek nie był spowodowany nadmiernym spożyciem alkoholu, leków psychotropowych, narkotyków lub środków halucynogennych lub prowadzeniem bez prawa jazdy.

Świadczenia finansowe przyznawane przez INAIL, obowiązujące w przypadku wszystkich Krajowych Układów Zbiorowych Pracy (CCNL), są następujące:

- tymczasowe świadczenie dzienne - 60% w ciągu pierwszych trzech dni nieobecności (pracodawca), 60% od czwartego do dziewięćdziesiątego dnia (INAIL), 75% począwszy od 91. dnia; dodatki wypłacane są na zasadach umownych;
- dochody z tytułu trwałej niezdolności do pracy (; są one różnicowane według stopnia inwalidztwa od 11% i obliczane na podstawie dodatków wypłacanych w ciągu ostatnich 12 miesięcy; plus $\frac{1}{20}$ za każdego członka rodziny na utrzymaniu;
- wypłata dochodu w formie ryczałtu (Jest ona dokonywana automatycznie przez INAIL z tytułu wypadków i chorób zawodowych z trwałymi powikłaniami, pomiędzy 1.11% a 15%, odpowiednio w dziesiątym lub piętnastym roku wypłaty dochodów;
- dodatek na stałą pomoc osobistą - jest przyznawany pracownikom dotkniętym poważnym inwalidztwem, według odpowiedniej tabeli.

2.5.2. Inne świadczenia socjalne - beneficjenci i warunki uzyskania

2.5.2.1. Świadczenia rodzinne

Świadczenia rodzinne dla pracowników najemnych

Zostało ono wprowadzone, by pomóc rodzinom pracowników i osób, które przeszły na emeryturę po pracy najemnej, których najbliższe rodziny składają się z więcej niż jednej osoby, a których dochód jest niższy od przedziału corocznie ustalonego prawem. Świadczenie różni się w zależności od liczby członków i dochodu najbliższej rodziny. Przysługuje ono pracownikom, w tym pracownikom pobierającym odprawy z tytułu zwolnień zbiorowych, pracownikom przemieszczającym się oraz pracownikom zatrudnionym w zawodach społecznie użytecznych; pracownikom nieobecny wskutek choroby lub macierzyństwa; pracownikom na urlopie okolicznościowym z tytułu ślubu; osobom pobranym do wojska lub oczekującym na stanowiska z wyboru w administracji rządowej lub związkach zawodowych; bezrobotnym otrzymującym świadczenia; pracownikom leczonym na gruźlicę; emerytom, którzy wcześniej byli pracownikami; członkom spółdzielni. Świadczenie rodzinne przysługuje także pracownikom zatrudnionym na umowę o pracę w niepełnym wymiarze godzin.

Dla celów uzyskania uprawnień do świadczenia, brana jest pod uwagę suma łącznych przychodów wszelkiego rodzaju, podlegających IRPEF (podatek dochodowy od osób fizycznych) oraz dochodów wszelkiego rodzaju, włącznie z dochodami przekraczającymi 15,000 EUR, zwolnionymi z podatku

oraz podlegającymi potrąceniu u źródła. Dochody z pracy należy uwzględniać po potrąceniu składek na ubezpieczenia społeczne. Świadczenie przysługuje jedynie, jeżeli łączna kwota dochodów osiągniętych z pracy najemnej, renty lub emerytury i innych świadczeń wynikających z pracy najemnej (dodatki płacowych, dodatków z tytułu bezrobocia itp.), dotyczących najbliższej rodziny jako całości wynosi co najmniej 70% całego dochodu rodziny.

Dana osoba musi złożyć wniosek, wypełniony na jedynym z podstemplowanych formularzy dystrybuowanych przez Krajowy Instytut Ubezpieczeń Społecznych (Istituto Nazionale di Previdenza Sociale) (INPS). Do wniosku należy załączyć zaświadczenie o stanie rodzinnym lub deklarację zastępczą, jak również wszelkie inne dokumenty wymagane w sytuacjach szczególnych. Wniosek należy złożyć do własnego pracodawcy danego pracownika, jeżeli wnioskodawca pragnie wykonywać działalność najemną, pozarolniczą, z wyłączeniem pracowników służby domowej lub rodzinnej; do centrali INPS, jeżeli wnioskodawca jest rencistą, bezrobotnym lub pracownikiem rolnym, pracownikiem służby domowej lub rodzinnej itp., tj. we wszystkich przypadkach, w których płatności są dokonywane bezpośrednio do INPS.

Pracodawca musi wypłacać dodatek na bezpośredni wniosek pracownika, który wykaże swoje uprawnienia do tego dodatku. W każdym przypadku, pracodawca jest jednak zobowiązany do wypłaty wyłącznie, jeżeli pracownik otrzymał wcześniej zgodę INPS. Zgoda INPS jest wymagana do wypłaty dodatku następującym osobom: dzieciom rodziców żyjących w separacji, dzieciom rodziców rozwiedzionych, dzieciom samotnym uznanym przez oboje rodziców, braciom, siostrom i bratankom/siostrzeńcom, a także niepełnosprawnym krewnym, których 100% inwalidztwa nie zostało jeszcze udokumentowane, członkom rodzin zamieszkałych za granicą.

Świadczenie jest wypłacane przez pracodawcę czynnym pracownikom wraz z płacą. Pracodawca występuje następnie do INPS o zwrot przekazanych kwot.

Dodatek jest wypłacany bezpośrednio przez INPS: pomocom domowym, pracownikom rolnym, bezrobotnym itp.; emerytom wraz z emeryturą.

Oddelegowanie za granicę - świadczenia rodzinne

Który kraj wypłaci Ci świadczenia rodzinne?

Jako obywatel UE lub obywatel Islandii, Liechtensteinu lub Norwegii

możesz tymczasowo pracować w innym kraju UE i pozostać w systemie zabezpieczenia społecznego w swoim kraju (kraju, w którym pracujesz na stałe).

W okresie oddelegowania **kraj, który Cię oddelegował**, pozostaje odpowiedzialny za wypłacenie Ci świadczeń rodzinnych.

Jak ubiegać się o zasiłek

Możesz ubiegać się o świadczenia rodzinne w kraju, w którym Ty lub drugi rodzic Twoich dzieci jesteście uprawnieni do otrzymywania świadczeń. Władze kraju, w którym złożysz wniosek, przekażą go wszystkim krajom właściwym w Twojej sprawie.

Jeśli w odpowiednim terminie złożysz wniosek w jednym kraju, będziesz mieć prawo do świadczeń w całej UE. W przypadku gdy kraj, w którym złożyłeś wniosek, przekazał go zbyt późno właściwemu organowi w innym kraju, nie zostaniesz pozbawiony prawa do świadczeń.

Krajowe systemy zabezpieczenia społecznego w Europie

DRUKI UE

Wszystkie zaświadczenia do zasiłku muszą być wydane na jednolitych drukach unijnych:

- E401: dotyczy członków rodziny, potrzebne jest wtedy, gdy mieszkają w innym kraju niż osoba składająca wniosek. Powinien być składany i aktualizowany raz w roku.
- E402: potwierdzające naukę ucznia czy studenta dla potrzeb przyznawania świadczenia rodzinnego. Druk potrzebny jest w krajach, gdzie młodzież ucząca się dostaje zasiłek dłużej niż inni, czyli jak jest we Włoszech.
- E404: lekarskie dla potrzeb przyznawania świadczeń rodzinnych.
- E407: lekarskie na specjalny zasiłek rodzinny lub aby podwyższyć jego wysokość dla dzieci niepełnosprawnych.

Utrata pracy podczas okresu oddelegowania

Zasiłek dla bezrobotnych powinien wypłacić Ci Twój **kraj pochodzenia** (a więc ten, z którego zostałeś oddelegowany i który jest odpowiedzialny za Twoje zabezpieczenie społeczne).

Wypadek przy pracy

W razie wypadku przy pracy masz prawo do:

- **opieki medycznej** na miejscu (w kraju przyjmującym)
- **świadczenia zastępującego dochody** za ewentualny okres, w którym nie możesz pracować - wypłacanego przez Twój kraj pochodzenia.

Renta rodzinna

Jeśli wypadek okaże się śmiertelny osieroceni członkowie rodziny otrzymają coś w rodzaju renty rodzinnej. **Mają do niej prawo:**

- małżonek
- dzieci, w tym adopcyjne, do momentu ukończenia 12. roku życia
- uczące się i niepracujące dzieci, do momentu ukończenia 21. roku życia
- niepracujący studenci, do momentu ukończenia 26. roku życia
- dorosłe dzieci, jeśli są niezdolne do pracy

Jeżeli nie pozostawiliście po sobie żony, męża ani dzieci, renta należy się:

- Waszym rodzicom, jeśli pozostawali oni na Waszym utrzymaniu
- Waszemu rodzeństwu, jeśli mieszkało ono razem z Wami i było przez Was utrzymywane

Wysokość renty zmienia się w zależności od stopnia pokrewieństwa, przy czym jej łączna kwota, wypłacana wszystkim członkom rodziny nie może przekroczyć w 2015 roku 1158,32 euro.

STOPIEŃ POKREWIEŃSTWA	WYSOKOŚĆ RENTY
Małżonek	50% przysługującej kwoty
Dziecko	20% przysługującej kwoty
Dziecko pozbawione obojga rodziców	40% przysługującej kwoty
Rodzic	20% przysługującej kwoty
Brat/siostra	20% przysługującej kwoty

Zasiłek pogrzebowy (*assegno funerario*)

W przypadku Waszej śmierci rodzina ma też prawo do zasiłku pogrzebowego, który wynosi obecnie **2132,45 euro**.

2.5.2.2. Świadczenia z tytułu bezrobocia

Warunki nabycia zasiłku dla bezrobotnych we Włoszech

ASPI to **nowy zasiłek dla bezrobotnych**, wprowadzony przez reformę prawa pracy (tzw. *riforma Fornero*), który od 1 stycznia 2013 roku **zastąpił następujące zasiłki**: *indennità di disoccupazione non agricola ordinaria*, *indennità di mobilità* oraz *indennità di disoccupazione speciale nell'edilizia*.

Przysługuje on następującym kategoriom pracowników:

- **pracownikom najemnym** (*lavoratori dipendenti*), zatrudnionym uprzednio na czas określony lub nieokreślony
- stażystom (*apprendisti*)
- członkom spółdzielni pracowniczych (tzw. *cooperative*) zatrudnionym na podstawie umowy o pracę
- pracownikom branży artystycznej zatrudnionym na podstawie umowy o pracę
- pracownikom administracji publicznej zatrudnionym na podstawie umowy na czas określony

Pracownicy ci muszą spełniać dodatkowo **następujące warunki**:

- stracili pracę nie z własnej winy
- złożyli wypowiedzenia podczas urlopu macierzyńskiego
- złożyli wypowiedzenie z tzw. słusznego powodu (*giusta causa*)
- umowa o pracę została rozwiązana za porozumieniem stron z powodu przeniesienia pracownika do siedziby firmy odległej o ponad 50 km od jego miejsca zamieszkania i/lub do siedziby, do której dojazd publicznymi środkami transportu zajmuje przynajmniej 80 minut
- umowa o pracę została rozwiązana za porozumieniem stron na podstawie ugody podpisanej przed Terytorialną Dyrekcją ds. Pracy (*Direzione Territoriale del Lavoro*)
- zarejestrowali się w urzędzie pracy (*Centro per l'Impiego*), deklarując natychmiastową gotowość podjęcia pracy – od 01.07.2013 r. deklarację tę będzie można składać bezpośrednio w INPS
- płacili składki na ubezpieczenie społeczne (*contributi*) przez co najmniej dwa lata (łącznie)
- w ciągu ostatnich dwóch lat przed utratą pracy płacili (lub powinni byli wpłacić – może się zdarzyć, że pracodawca nie płacił składek za pracownika, ale to nie odbiera mu prawa do zasiłku) składki przez co najmniej rok

Maksymalny okres pobierania zasiłku zależy od Waszego wieku

ROK UTRATY PRACY	WIEK		
	PONIŻEJ 50 LAT	50-55 LAT	55 LAT I WIĘCEJ
2013	8 miesięcy	12 miesięcy	12 miesięcy
2014	8 miesięcy	12 miesięcy	14 miesięcy
2015	10 miesięcy	12 miesięcy	16 miesięcy

WYSOKOŚĆ ZASIŁKU

Dokładną kwotę zasiłku może Wam podać jedynie INPS, gdyż w obliczeniach używane są specjalne formuły, które mają na celu ustalenie wysokości należnego Wam zasiłku.

- w obliczaniu zasiłku bierze się pod uwagę **średnią pensję** (tzw. *imponibile ai fini previdenziali*, czyli podstawę, od której płacicie składki) **pobieraną w ciągu ostatnich dwóch lat**
- miesięczna wysokość zasiłku to **75% ww. pensji**, jeśli jest ona niższa lub równa kwocie, którą co roku ustala INPS (w 2013 r. wynosi ona 1180 euro)
- jeśli średnia pensja z poprzednich dwóch lat jest wyższa niż 1180 euro, wysokość zasiłku wynosi **75% pensji plus 25% różnicy** pomiędzy średnią pensją a kwotą ustaloną przez INPS (czyli 1180 euro w 2013 r.)
- **maksymalna wysokość** wypłacanego zasiłku ustalana jest co roku przez INPS i wynosi on około **1152,90 euro**

Po upływie 6 miesięcy pobierany zasiłek zostaje zmniejszony o 15% i o kolejne 15% po upływie następnych 6 miesięcy.

JAK I GDZIE SKŁADA SIĘ WNIOSEK?

Wniosek o przyznanie ASPI można złożyć **tylko i wyłącznie drogą elektroniczną lub telefonicznie** – nie ma możliwości osobistego złożenia wniosku. INPS daje Wam do wyboru następujące opcje:

- złożenie wniosku na stronie internetowej INPS – musicie być zarejestrowani na portalu i posiadać kod dostępu (PIN)
- złożenie wniosku przez telefon, dzwoniąc na specjalny numer INPS – darmowy **803164** z telefonów stacjonarnych lub płatny **06 164164** z telefonów komórkowych)
- skorzystanie z pośrednictwa związków zawodowych (*patronato*), które wypełnią wniosek i prześlą go w Waszym imieniu do INPS za pomocą specjalnego programu komputerowego

Na złożenie wniosku macie 2 miesiące + 8 dni od momentu utraty pracy. Zasiłek przysługuje Wam od ósmego dnia od momentu utraty pracy, jeśli złożycie wniosek przed upłynięciem tegoż ósmego dnia, lub od następnego dnia od daty złożenia wniosku, jeśli złożycie go później.

UTRATA PRAWA DO ZASIŁKU

Prawo do zasiłku traci się w następujących przypadkach:

- utrata statusu bezrobotnego (*)
- znalezienia nowej pracy na umowę o pracę dłuższą niż 6 miesięcy (w przypadku krótszej umowy, również poza granicami Włoch, wypłata zasiłku zostaje zawieszona na czas jej trwania, a po jej wygaśnięciu otrzymujecie pozostałą część zasiłku)
- rozpoczęcie działalności gospodarczej
- przejście na emeryturę

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

- przyznanie renty inwalidzkiej (*assegno ordinario di invalidità*), przy czym możecie wybrać albo jedno, albo drugie
- odmowa udziału w szkoleniach, stażach itp. proponowanych przez urząd pracy, jeśli odbywają się one w odległości nie większej niż 50 km od Waszego miejsca zamieszkania lub dojazd publicznymi środkami transportu zajmuje mniej niż 80 minut
- odmowa przyjęcia propozycji zatrudnienia, w przypadku gdy oferowana pensja przekracza o co najmniej 20% kwotę brutto otrzymywanego zasiłku, a miejsce pracy znajduje się w odległości nie większej niż 50 km od Waszego miejsca zamieszkania lub dojazd publicznymi środkami transportu zajmuje mniej niż 80 minut

(* *Nie traciecie statusu bezrobotnego, jeśli uzyskiwany przez Was dochód z pracy nie przekracza 8000 euro w przypadku pracy najemnej lub 4800 w przypadku samozatrudnienia (są to zasady najpierw zniesione przez reformę Fornero, a następnie przywrócone przez ustawę 73/2013).*

UWAGA! Jeśli utraciliście prawo do zasiłku przed wstrzymaniem jego wypłaty (np. odmówiliście udziału w szkoleniu w lipcu, a INPS dowiedział się o tym dopiero we wrześniu), musicie zwrócić kwotę zasiłku, która otrzymaliście mimo iż nie spełnialiście warunków.

ZASIŁEK DLA BEZROBOTNYCH A UMOWA O PROJEKT (CONTRATTO A PROGETTO)

Osoby zatrudnione na podstawie umowy o projekt (contratto a progetto) w przypadku utraty pracy nie **mają prawa do zasiłku dla bezrobotnych ASPI ani mini-ASPI**. Związane to jest z tym, że osoba taka zaliczana jest do kategorii tzw. pracowników „niby-zatrudnionych” (*parasubordinati*), a więc nie jest pracownikiem najemnym.

Zapomogę można otrzymać jedynie w przypadku, gdy spełnione są **następujące warunki**:

- Umowa **wygasła z powodu ukończenia „projektu”**
- W ciągu roku kalendarzowego poprzedzającego złożenie wniosku o przyznanie zasiłku (czyli jeśli składacie wnioski w 2013 r., chodzi o rok 2012) byliście zatrudnieni na podstawie *contratto a progetto* **tylko dla jednego pracodawcy** – osoby, które pracowały na podstawie tego typu umowy dla większej liczby firm nie mają prawa do zasiłku. Nieważne, czy to była jedna umowa, czy też kilka umów – liczy się tylko fakt, że Waszym pracodawcą była ta sama firma.
- **jesteście zarejestrowani w odrębnym funduszu INPS, tzw. *gestione separata*** i w żadnym innym (np. *Inarcassa* w przypadku inżynierów i architektów, *Cassa Forense* w przypadku adwokatów itp.)
- **nie pobieracie emerytury**
- Wasz całkowity dochód brutto w poprzednim roku kalendarzowym nie przekroczył **20000 euro**
- w roku, w którym wygasła umowa o projekt opłaciliście co najmniej **miesiąc składek na ubezpieczenie społeczne (*contributi*)**
- w ciągu roku kalendarzowego poprzedzającego złożenie wniosku opłaciliście **co najmniej 3 miesiące składek** – od 2016 r. zacznie obowiązywać warunek 4 miesięcy opłaconych składek

- w ciągu roku kalendarzowego poprzedzającego złożenie wniosku o przyznanie zasiłku **byliście bezrobotni nieprzerwanie przez co najmniej dwa miesiące**, co musi być potwierdzone rejestracją w urzędzie pracy (*Centro per l'Impiego*) oraz deklaracją natychmiastowej gotowości do podjęcia pracy lub szkolenia

UWAGA! W momencie składania wniosku nie musicie być bezrobotni – ustawa mówi o dwóch miesiącach bez pracy w roku poprzedzającym wygaśnięcie umowy o projekt, więc nic nie stoi na przeszkodzie, by wystąpić o przyznanie zapomogi w przypadku, gdy aktualnie pracujecie.

JAK SKŁADA SIĘ WNIOSEK O ZAPOMOGE?

Wniosek musicie złożyć w INPS (przez telefon, internet, po rejestracji na stronie INPS, lub za pośrednictwem związków zawodowych, tzw. *patronato*) **do 31 grudnia danego roku**, tzn. roku, w którym wygasła umowa i spełniliście warunki konieczne do uzyskania prawa do zasiłku. Jeśli umowa wygasła w grudniu, termin ten zostaje wydłużony do 31 stycznia następnego roku.

WYSOKOŚĆ ZAPOMOGI

Do obliczenia należnej zapomogi bierze się pod uwagę następujące dane:

- tzw. *minimale annuo di reddito*, czyli **dochód minimalny** ustalany co roku (w 2013 r. wynosi on **15357 euro**)
- **ilość miesięcy, za które opłaciliście składki** na ubezpieczenie społeczne w poprzednim roku
- **ilość miesięcy, za które nie opłaciliście składek** w poprzednim roku

Jeśli należna zapomoga nie przekracza 1000 euro, zostanie Wam ona wypłacona jednorazowo w całości. **Jeśli natomiast przekroczy tę kwotę**, otrzymacie ją w miesięcznych ratach nie wyższych niż 1000 euro. Oznacza to, że nasz przykładowy Kazio otrzymałby pięć rat po 1000 euro plus szóstą ratę w wysokości 374,95 euro.

SPOSÓB WYPŁATY ZASIŁKU

Ponieważ od 1 maja 2012 r. INPS nie może wypłacać świadczeń w gotówce, zapomoga może być wypłacana za pomocą **przelewu** na konto bankowe lub pocztowe, na kartę przedpłaconą z kodem IBAN lub na tzw. INPS Card. Zarówno konto, jak i karta muszą być na Wasze nazwisko.

Transfer zasiłku dla bezrobotnych z Polski do Włoch

Transfer zasiłku dla bezrobotnych (zachowanie prawa do zasiłku przez bezrobotnego udającego się do innego państwa członkowskiego w celu poszukiwania pracy).

*Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy*

Osoba posiadająca prawo do zasiłku, pracy ma prawo poszukiwać pracy w innym kraju członkowskim Unii Europejskiej oraz prawo do transferu tego zasiłku za granicę na okres od 3 do 6 miesięcy. Dokument U2 potwierdzający prawo do tego transferu wydawany jest na wniosek bezrobotnego przez wojewódzki urząd pracy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania bezrobotnego.

Możliwość transferowania zasiłku dotyczy osób bezrobotnych spełniających poniższe warunki:

- Osoba bezrobotna zainteresowana poszukiwaniem pracy w innym państwie członkowskim
- Uprawniona do świadczeń z tytułu bezrobocia
- Zarejestrowana w urzędzie pracy przez minimum 4 tygodnie (urząd ten może uznaniowo skrócić wskazany okres, szczególnie w sytuacji gdy bezrobotny chce towarzyszyć małżonkowi lub partnerowi, który podjął pracę w innym państwie).

W przypadku podjęcia decyzji w sprawie wyjazdu z Polski w celu poszukiwania zatrudnienia w innym niż Polska kraju członkowskim osoba bezrobotna powinna:

1. Zgłosić zamiar wyjazdu w swoim powiatowym urzędzie pracy oraz pobrać zaświadczenie niezbędne do wystawienia dokumentu U2.
2. Złożyć wniosek o wydanie dokumentu U2 z odpowiednim wyprzedzeniem w wojewódzkim urzędzie pracy właściwym ze względu na miejsce zamieszkania.

Wniosek o wydanie dokumentu U2 musi zawierać informację na temat pełnego adresu zamieszkania w kraju poszukiwania pracy wraz z kodem pocztowym (nie może to być adres poste restante, czy schroniska lub pola namiotowego),

3. Uzyskać dokument U2, w którym będzie wskazana data wyjazdu w celu poszukiwania pracy w innym państwie członkowskim, termin wyznaczony na zarejestrowanie się jako poszukujący pracy w innym państwie, maksymalny czas przez jaki może zachować prawo do zasiłku oraz okoliczności, które mogą mieć wpływ na prawo do zasiłku.
4. Zarejestrować się w terminie wyznaczonym w dokumencie U2 jako osoba poszukująca pracy w państwie poszukiwania pracy.
5. Poddać się procedurze kontrolnej w państwie poszukiwania pracy np. wykazywać przed właściwą instytucją, że aktywnie poszukuje pracy, stawiać się w tej instytucji na każde jej wezwanie.

Po powrocie do kraju przed upływem maksymalnego czasu na jaki transfer był przyznany, osobie takiej przysługiwać będzie prawo do kontynuacji zasiłku, o ile nie wykorzystała już całego okresu zasiłkowego łącznie z okresem pobierania zasiłku poza granicami kraju.

Świadczenie wypłacane jest przez instytucję, która przyznała prawo do zasiłku.

Istnieje możliwość przedłużenia okresu transferu świadczenia do 6 miesięcy (według uznania instytucji, która wyraża zgodę na transfer).

Z prawa do transferu świadczeń można skorzystać więcej niż jeden raz pomiędzy dwoma okresami zatrudnienia (jednak łącznie okres transferu nie może przekroczyć 3 miesięcy lub 6 miesięcy po przedłużeniu według uznania instytucji właściwej).

Zasiłek dla bezrobotnych wypłacany jest wnioskodawcy przez instytucję, która przyznała prawo do zasiłku. W celu jego otrzymania należy podać numer polskiego konta, na który świadczenie będzie następnie przesyłane.

3. Warunki życia

3.1. Zakwaterowanie

We Włoszech trudno jest znaleźć mieszkanie za przystępną cenę, szczególnie w większych miastach i regionach turystycznych. Na dłuży czas pobytu we Włoszech, lepiej jest kupić niż wynająć mieszkanie.

Informacje o domach czy mieszkaniach do wynajęcia lub na sprzedaż można znaleźć w gazetach z ogłoszeniami lokalnymi, poprzez agencje nieruchomości lub własną sieć kontaktów.

RODZAJE UMÓW NAJMU

Sprawy związane z wynajmowaniem mieszkania we Włoszech regulowane są przez Kodeks Cywilny oraz przede wszystkim przez ustawę nr 431 z 1998 r., poprzez którą została przeprowadzona reforma kwestii wynajmowania lokali. Ustawa ta wprowadziła nowe rodzaje umów najmu, w tym umów dotyczących wynajmu mieszkań (nie biorę tu pod uwagę wynajmu w celach turystycznych), które nas w tym momencie interesują:

- **umowa 4+4 (contratto libero 4+4)** – podpisywana na cztery lata z opcją przedłużenia na kolejne cztery, wysokość czynszu ustalana jest w sposób dowolny przez właściciela mieszkania oraz lokatora
- **umowa 3+2 (contratto concordato 3+2)** - podpisywana na trzy lata z opcją przedłużenia na kolejne dwa, wysokość czynszu ustalana jest ogólnie, na podstawie parametrów krajowych i regionalnych
- **umowa przejściowa (contratto transitorio)** – podpisywana na okres od 1 do 18 miesięcy, możliwa jedynie w przypadku, gdy właściciel lub lokator mają powód, by podpisać umowę krótszą niż 4+4/3+2; wysokość czynszu ustalana jest ogólnie w niektórych miastach, w pozostałych przypadkach ustalana jest w sposób dowolny przez właściciela mieszkania oraz lokatora
- **umowa przejściowa studencka (contratto transitorio per studenti fuori sede)** - podpisywana ze studentami studiującymi poza gminą, w której są zameldowani na okres od 6 do 36 miesięcy, wysokość czynszu ustalana jest ogólnie.

PODPISAŁEM UMOWĘ – CO DALEJ?

Po podpisaniu umowy najmu **umowę tę należy zarejestrować w urzędzie skarbowym (Agenzia delle Entrate)**. Zazwyczaj zajmuje się tym właściciel lub ewentualnie agencja, ale nic nie stoi na przeszkodzie, byście Wy to zrobili, jeśli właściciel nie ma nic przeciwko temu. Można to zrobić w jakimkolwiek urzędzie skarbowym, niekoniecznie musi to być urząd, pod który podlega obszar, na którym znajduje się wynajmowane przez Was mieszkanie. Do rejestracji umowy potrzebne są:

- co najmniej dwa egzemplarze umowy, a podpisami obu stron – radzę zarejestrować trzy kopie, gdyż jedna kopia zostaje w urzędzie, a warto mieć „swoją”, nigdy nic nie wiadomo
- wypełniony wniosek o rejestrację umowy (formularz 69) - będziecie potrzebować danych katastralnych lokalu
- znaczki skarbowe o wartości 16 euro (*marche da bollo*), jeden na każde 4 strony każdej umowy (np. trzy kopie umowy 4-stronicowej = trzy znaczki skarbowe) – data widniejąca na

znaczkach skarbowych nie może poprzedzać daty podpisania umowy; opłata skarbową nie dotyczy umów podpisanych z opcją tzw. cedolare secca

- dowód wpłaty opłaty rejestracyjnej (*tassa di registrazione*) na formularzu F23 – wpłaty tej dokonuje się w jakimkolwiek banku, a koszty (2% rocznego czynszu) dzielone są po połowie między właściciela i lokatora; opłata rejestracyjna nie dotyczy umów podpisanych z opcją tzw. *cedolare secca*

JAK DOKONUJE SIĘ ZAPŁATY ZA WYNAJEM?

Zależy to od ustaleń między Wami a właścicielem mieszkania – pamiętajcie jednak, że nie jest dozwolona płatność w gotówce w przypadku kwoty przekraczającej 1000 euro. Najwygodniej jest dokonywać zapłaty za pomocą **przelewu bankowego** (*bonifico bancario*), a jeśli płacicie gotówką, nie zapomnijcie zażądać od właściciela pokwitowania (*ricevuta d'affitto*) – w przypadku przelewu wystarczy potwierdzenie jego dokonania przez bank (np. wydruk z internetowego konta).

JAKIE SĄ INNE KOSZTY ZWIĄZANE Z WYNAJMEM MIESZKANIA?

Większość właścicieli żąda od lokatorów **depozytu** (*caparra*) o równowartości od jednego do trzech miesięcy czynszu - jest to kaucja zwrotna, która ma zabezpieczyć właściciela mieszkania w przypadku wyrządzonych przez Was szkód.

Bez względu na to, czy jesteście zameldowani w wynajmowanym mieszkaniu, czy nie, jako lokatorzy musicie płacić **rachunki** za prąd, gaz i wodę, choć woda często wliczona jest w opłaty związane ze wspólnotą mieszkaniową. Jeśli chcecie, by rachunki przychodziły na Wasze nazwisko, musicie liczyć się z dodatkowymi kosztami związanymi ze zmianą nazwiska osoby, która podpisała umowę na dostarczanie mediów. Płacicie też za **ogrzewanie** oraz **wywóz i utylizację śmieci**, a także opłacacie **opłaty wspólnotowe** (*spese ordinarie di condominio*). Jeśli posiadacie telewizor lub w mieszkaniu jest odbiornik radiowy lub telewizyjny należący do właściciela, powinniście płacić też **abonament RTV** (tzw. *canone RAI*) – jeśli zameldujecie się w mieszkaniu, przygotujcie się na to, że RAI zacznie wysyłać Wam ponaglenia do zapłaty, jeśli z własnej inicjatywy nie zaczniecie opłacać abonamentu.;) Pamiętajcie też, że w niektórych przypadkach (jeśli właściciel nie zdecydował się na opcję *cedolare secca*) **co roku musicie płacić opłatę za odnowienie rejestracji umowy w urzędzie skarbowym** - jest to ta sama suma, którą płacicie za jej pierwszą rejestrację, tylko nazywa się inaczej (*tassa di rinnovo*) i w formularzu F24 wpisuje się inny kod skarbowy (*codice tributo*). Oczywiście koszty dzielone są po połowie między właściciela a lokatora.

ROZWIĄZANIE UMOWY PRZED CZASEM

Jako lokatorzy **możecie rozwiązać umowę najmu w każdej chwili**, informując o tym właściciela z odpowiednim wyprzedzeniem (zapisanym w umowie) za pomocą listu poleconego. Właściciel natomiast może to zrobić jedynie w przypadku określonych sytuacji, które są regulowane odpowiednimi przepisami. Osoba rozwiązująca umowę przed czasem zobowiązana jest zapłacić w urzędzie skarbowym opłatę w wysokości **67 euro**.

UWAGA! Część kosztów związanych w wynajmowaniem mieszkania można odliczyć od podatku w momencie składania zeznania podatkowego!

Agencje nieruchomości

Agencje nieruchomości zajmują się głównie kupnem i sprzedażą mieszkań.

W przypadku zakupu nieruchomości, umowa jest podpisywana w obecności włoskiego notariusza, który jest zobowiązany zgłosić akt zakupu do odpowiedniego urzędu, w terminie do 20 dni od momentu podpisania umowy i opłaceniu podatku od zarejestrowania (w wysokości 8%).

Ogłoszeń oferujących wynajem lub sprzedaż mieszkań należy szukać także w regionalnych gazetach. Wydawane są również dwa czasopisma: „*Ville e case*” - z ogłoszeniami w języku włoskim i angielskim, oraz „*The Informer*” - miesięcznik wydawany w języku angielskim.

Koszt wynajęcia mieszkania - od 480 euro za 25m² do 900 euro za mieszkanie 3 pokojowe.

Przydatne adresy internetowe

Bed&breakfast: www.anbba.it, www.bedandbreakfast.it, www.bbitalia.it

Hostele: www.ostellionline.org

Campingi: www.camping.it, www.campeggitalia.com, www.camping-italy.net

Mieszkania I wynajem pokoi: www.sunia.it, www.sicet.it, www.uppi.it

3.2. Prawo jazdy

Kierowcy pojazdów mechanicznych mogą prowadzić samochody na terenie Włoch na podstawie ważnego polskiego prawa jazdy oraz polskiego świadectwa kwalifikacji (kierowcy zawodowi). Przy stałym pobycie przekraczającym okres 1 roku nie jest już wymagana wymiana prawa jazdy na włoskie. Osoby posiadające polskie prawa jazdy mogą jednak na własne życzenie dokonać wymiany dokumentu na włoski.

Wymiana taka nie wiąże się z koniecznością ponownego zdawania egzaminów.

W sytuacji gdy włoski kodeks drogowy przewiduje, jako sankcje za popełnione wykroczenie, zawieszenie prawa jazdy wówczas dokument ten (nawet jeśli jest to polskie prawo jazdy) zostaje zatrzymany i przekazany przez policję do właściwej terytorialnie Prefektury. Sankcja ma miejsce także wówczas, gdy grzywna (mandat) zostaje natychmiast opłacona.

Mandat i zatrzymanie pojazdu

Zgodnie z włoskim kodeksem drogowym, kierowcy pojazdów zarejestrowanych za granicą są zobowiązani do natychmiastowego opłacenia mandatów nałożonych przez kompetentne służby za wykroczenia popełnione w ruchu drogowym.

W przypadku niemożności wniesienia opłaty z jakichkolwiek przyczyn, samochód musi być pozostawiony na parkingu depozytowym, wyznaczonym przez nakładające karę służby. Kierowca jest w takim przypadku zobowiązany do pokrycia kosztów postoju pojazdu na parkingu.

Mandat przyjęty i zapłacony jest równoznaczny z przyznaniem się do wykroczenia drogowego i powoduje brak możliwości odwołania się do wyższej instancji. W przypadku niesłusznego mandatu należy przyjąć mandat i złożyć kaucję na wymierzoną karę (kaucja musi stanowić wysokość wymierzonego mandatu), a następnie złożyć odwołanie do Prefekta lub do Sędziego

Pokoju. Odwołanie do Prefekta powinno zostać wniesione bezpośrednio w Prefekturze (Prefettura) lub w Urzędzie Policji Drogowej (Ufficio di Polizia Stradale) w terminie 90 dni. Odwołanie do

Sędziego Pokoju (Giudice di Pace) składa się bezpośrednio w Kancelarii Sędziego w terminie 60 dni. Odwołanie powinno być sporządzone w języku włoskim.

W regionie Trentino-Alto Adige może być także przygotowane w języku niemieckim, a w regionie Valle d'Aosta - w języku francuskim).

Nie uiszczenie mandatu może skutkować zatrzymaniem pojazdu. Zgodnie z art. 207 włoskiego kodeksu drogowego kierowcy pojazdów zarejestrowanych za granicą są zobowiązani do natychmiastowego opłacenia kar pieniężnych nałożonych przez kompetentne służby za wykroczenia popełnione w ruchu drogowym. W przypadku niemożności wniesienia opłaty z jakichkolwiek przyczyn, pojazd zostaje zatrzymany i odstawiony na autoryzowany parking depozytowy, wyznaczony przez nakładające karę służby. Kierowca jest w takim przypadku zobowiązany dodatkowo do pokrycia kosztów postoju pojazdu na parkingu.

Zwrot pojazdu następuje zawsze w „*Ufficio della Polizia Stradale*” (Biuro Policji Drogowej), która wydaje dokument potwierdzający zwolnienie pojazdu („*carta liberatoria*”). Dokument ten należy następnie okazać na parkingu depozytowym, gdzie po uiszczeniu opłaty za postój następuje zwrot pojazdu. W przypadku, gdy za wykroczenie jest przewidziane zatrzymanie dowodu rejestracyjnego samochodu (np. ruch w dni świąteczne), dokument zostaje przesłany przez policję do „prowincjalnego” Urzędu Motoryzacji w celu jego zawieszenia. Informacje na temat jak i gdzie nastąpi zwrot dowodu rejestracyjnego samochodu można uzyskać bezpośrednio we właściwym terytorialnie Urzędzie Motoryzacji.

W przypadku zatrzymania samochodu rzeczy osobiste, które kierowca uważa za niezbędne w celu zaspokojenia swoich potrzeb, muszą zostać natychmiast zabrane z pojazdu. Po zamknięciu samochodu na autoryzowanym parkingu strzeżonym dostęp do pojazdu jest możliwy wyłącznie za zgodą policji.

Przewożony towar może być zasadniczo przeładowany na inny środek transportu spełniający wszystkie wymagania w celu jego dostarczenia do miejsca przeznaczenia. W przypadku, gdy do towaru stosuje się przepisy („*regime*”) TIR lub innej międzynarodowej konwencji odnoszącej się do towarów należy powiadomić Urząd Celny i uzyskać pozwolenie.

Brak w pojeździe zezwolenia na przewóz towarów w ruchu międzynarodowym, w przypadku gdy jest ono wymagane, skutkuje zatrzymaniem pojazdu na okres trzech miesięcy do odbycia na terytorium Włoch oraz wysoką karą pieniężną.

Szczegółowe informacje dla kierowców zawodowych znajdują się na stronie internetowej Konsulatu Generalnego RP w Mediolanie.

Podstawowe zasady dot. korzystania z samochodu i dróg we Włoszech

W dniach 30 lipca oraz 13 sierpnia 2010 r. weszły w życie przepisy nowelizujące włoski kodeks drogowy, które w istotny sposób zaostrzyły wcześniejsze sankcje za wykroczenia drogowe. Na stronie internetowej www.poliziadistato.it znajdują się liczne użyteczne informacje (wyłącznie w języku włoskim), takie jak m.in.:

- znowelizowany kodeks drogowy
- adresy posterunków włoskiej policji drogowej
- interpretacje do artykułów włoskiego kodeksu drogowego,
- wewnętrzne dyrektywy dla policji

Dla tych, którzy chcą zrobić prawo jazdy we Włoszech!

Jeżeli posiadasz dowód osobisty (*carta d'identità*) i zameldowanie (*residenza*) możesz zapisać się na kurs dla kierowców (*autoscuola*). Koszt kursu waha się w granicach od 390 do 600 € w zależności od wybranej szkoły. Z reguły egzaminy teoretyczny (ok.50 €) i praktyczny (ok.65 €) opłacane są

osobno. Oczywiście do tego należy doliczyć jazdę (o ilości decydujemy sami), za jedną godzinę opłata wynosi ok.23 €. Na początku kursu szkoła wydaje foglio rosa (różowy papier) na podstawie którego można już jeździć samochodem, oczywiście (tylko i wyłącznie) w towarzystwie osoby posiadającej prawo jazdy nie mniej jak 10 lat. Foglio rosa ma ważność 6 miesięcy i w tym czasie należy zaliczyć egzaminy. Jeżeli w ciągu 6 miesięcy nie uda się zdać egzaminu, należy odnowić ten dokument wpłacając 180 €.

Uwaga! w/w ceny szkoły i egzaminów mogły ulec zmianie.

3.3. System edukacji

Oprócz szkół publicznych, finansowanych przez państwo, młodzież może uczęszczać do szkół prywatnych. We Włoszech istnieje dobrze rozwinięta sieć szkolnictwa prywatnego. Przedszkola finansowane są przez władze lokalne. Językiem urzędowym w placówkach szkolnych jest język włoski.

Przedszkole (*scuola dell'infanzia*) - jest nieobowiązkowe, uczęszczają do niego dzieci w wieku od 3 do 6 lat.

Szkoła podstawowa (*scuola elementare/di base*) - dla dzieci od 6 do 13 lat; jest jednolita, trwa pięć lat i kończy się egzaminem, z tym że ocena z egzaminu nie jest brana pod uwagę przy przejściu na następny szczebel szkolny.

Szkoła średnia (*scuola secondaria*) - od 13 do 18 roku życia; podzielona jest na dwa cykle:

- **szkoła średnia pierwszego stopnia** (*scuola media*) - trzyletnia, zakończona egzaminem dającym wstęp do szkoły średniej drugiego stopnia;
- **szkoła średnia drugiego stopnia** - daje możliwość wyboru następujących szkół:
 - liceum klasyczne/humanistyczne (*liceo classico/umanistico*) - pięcioletnie, zakończone maturą;
 - liceum matematyczno-przyrodnicze (*liceo scientifico*) - pięcioletnie, zakończone maturą;
 - szkoła techniczna/technologiczna (*istituto tecnico-tecnologico*) - pięcioletnie, zakończone maturą;
 - szkoła zawodowa (*istituto professionale* i *scuola tecnica*) - dwu-pięcioletnie;
 - liceum artystyczne i muzyczne (*liceo artistico e musicale*) - cztero-pięcioletnie.

Matura (*maturita*) daje wstęp na studia wyższe. Po szkołach czteroletnich absolwent musi ukończyć roczny kurs przygotowawczy, aby rozpocząć studia.

Obowiązek szkolny trwa od 6 do 15 roku życia, obejmuje szkołę podstawową, średnią pierwszego stopnia i rok nauki w szkole średniej drugiego stopnia.

Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za granicą (ORPEG)

Polska szkoła przy Ambasadzie RP w Rzymie jest polską placówką publiczną. Jako ośrodek edukacji funkcjonuje od 1995 r. Organem prowadzącym szkołę jest Ministerstwo Edukacji Narodowej w Polsce, natomiast nadzór w zakresie spraw administracyjnych i finansowych sprawuje **Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą** w Warszawie (www.spzg.pl).

Szkoła, zgodnie z Rozporządzeniem MENiS z dnia 2 września 2004 r. w sprawie organizacji kształcenia dzieci obywateli polskich czasowo przebywających za Granicą (*Dz.U. Nr 194, poz. 1986*) realizuje uzupełniający plan nauczania w zakresie szkoły podstawowej, gimnazjum

oraz liceum. Uzupełniający plan nauczania oznacza, że uczniowie uczęszczają do włoskich szkół i realizują w nich normalny tok kształcenia, natomiast w Szkole przy Ambasadzie RP w Rzymie program nauczania obejmuje przedmioty uzupełniające. Od 1 września 2011 r. (na podstawie Rozporządzenia MEN z dnia 31 sierpnia 2010 r.) wprowadzone zostaną nowe przedmioty: język polski oraz wiedza o Polsce (w ramach której wykładane będą elementy wiedzy z historii, geografii oraz wiedzy o społeczeństwie).

Po ukończeniu każdej klasy, zgodnie z polskim prawem oświatowym, uczniowie otrzymują polskie świadectwa promocyjne bądź świadectwa ukończenia szkoły. Zajęcia w szkole odbywają się w języku polskim, raz w tygodniu (również w soboty) w godzinach popołudniowych. Rekrutacja do szkoły rozpoczyna się w połowie kwietnia a kończy z końcem września każdego roku. Obok dwóch siedzib w Rzymie, szkoła ma też filie w Bolonii, Mediolanie oraz w miejscowościach Ostia i Latina.

Warunkiem przyjęcia nowego ucznia do Szkolnego Punktu Konsultacyjnego przy Ambasadzie RP w Rzymie jest posiadanie przez dziecko polskiego obywatelstwa.

Nabór uczniów rozpoczyna się z początkiem maja a kończy się z dniem 25 czerwca. Na początku września prowadzony będzie nabór uzupełniający. Wstępnej rezerwacji miejsca można dokonywać za pośrednictwem strony internetowej szkoły wypełniając podanie, oraz w sekretariacie szkoły.

Dokumenty niezbędne do zapisania dziecka do szkoły:

- kserokopia polskiego paszportu lub aktu urodzenia dziecka wraz PESELEM lub nr paszportu dziecka
- ostatnie świadectwo ze szkoły polskiej jeśli do takiej dziecko uczęszczało
- aktualne zaświadczenie ze szkoły włoskiej potwierdzające, że w danym roku szkolnym dziecko jest uczniem tej szkoły-składane wraz z rozpoczęciem nowego roku szkolnego
- oraz podanie wypełnione przez jedno z rodziców.

Adresy polskich szkół

Rzym Szkoła Polska im. Gustawa Herlinga-Grudzińskiego przy Ambasadzie RP w Rzymie
Via Pietro della Valle 1, Roma
tel. +39 06 6864619

zajęcia odbywają się również w innej siedzibie przy:
Vicolo Doria 6 b, Roma.

Bolonia Szkoła Polska im. Gustawa Herlinga-Grudzińskiego przy Ambasadzie RP w Rzymie Filia z siedzibą w Bolonii

adres gdzie odbywają się zajęcia:

Scuola Polacca di Bologna c/o La Fondazione
“Maria Ausiliatrice e San Giovanni in Bosco”
Via Andrea Costa n. 155, Bologna
tel. +39 3203113271
e-mail: bolonia@spzg.pl lub daninowak@wp.pl

Mediolan Szkoła Polska im. Gustawa Herlinga-Grudzińskiego przy Ambasadzie RP w Rzymie Filia z siedzibą w Mediolanie

adres gdzie odbywają się zajęcia:
Scuola Polacca di Milano

Via Vitruvio 41, Milano C/O Istituto Gonzaga, Milano
tel. +39 3336717350 lub +39 02 48018978
e-mail: szkola.milano@alice.it

Ostia Szkoła Polska im. Gustawa Herlinga-Grudzińskiego przy Ambasadzie RP w Rzymie Filia z siedzibą w Ostii

adres gdzie odbywają się zajęcia:

Scuola Polacca di Ostia c/o Scuola Elementare “Mar dei Caraibi”

Via Mar dei Caraibi 30

Ostia Lido

tel. +39 3406916122

Szkolnictwo wyższe jest podzielone na sektory:

- uniwersytecki - do którego oprócz uniwersytetów należą instytuty politechniczne, uniwersytety prywatne, uniwersytety dla obcokrajowców;
- nie uniwersytecki - do którego należą krótkie studia pomaturalne, studia techniczne, studia artystyczne i muzyczne, szkoły wojskowe i policyjne.

Studia uniwersyteckie podzielone są na trzy poziomy umożliwiające zdobycie:

- stopnia akademickiego (*laurea*) - trzyletni cykl kształcenia;
- stopnia specjalizacji (*laurea specialistica*) - dwuletni cykl kształcenia;
- doktoratu (*dottorato di ricerca*) - trzy-czteroletni cykl kształcenia.

Studia

Teraz Polacy mogą zapisywać się na włoskie uczelnie na równych prawach ze studentami unijnymi. Tuż po maturze lub na pierwszych latach studiów mogą składać wnioski o przyjęcie na studia I stopnia. Trwają one trzy lata i zakończone są dyplomem uprawniającym do pracy zawodowej. Naukę można kontynuować przez kolejne dwa lata na studiach specjalistycznych II stopnia. To podobna droga, jaką w Polsce mają do przejścia ci, którzy idą najpierw na studia licencjackie a potem magisterskie. Tylko medycynę, farmację, ortodontycję, weterynarię, inżynierię i architekturę studiuje się we Włoszech w jednolitym cyklu, który trwa pięć lub sześć lat.

Z dyplomem studiów pierwszego i drugiego stopnia można kontynuować naukę na studiach podyplomowych, zwanych tutaj Master. Poprzez udział w konkursach ogłaszanych przez uczelnie możliwe jest także ubieganie się o miejsce i stypendium na studiach doktoranckich.

Egzaminy wstępne przewidziane są tylko na niektórych kierunkach. Wszędzie jednak obowiązuje podstawowa znajomość włoskiego, którą można doskonalić podczas studiów na uczelnianych kursach języka dla cudzoziemców.

Jak zapisać się na studia?

Wnioski o przyjęcie na studia można składać w sekretariacie wybranej uczelni osobiście lub pocztą. Składać można kopie dokumentów, zaś oryginały należy dostarczyć w przypadku przyjęcia na uczelnię.

W terminie określonym przez uczelnię należy dołączyć przetłumaczone przez tłumacza przysięgłego:

- wniosek o przyjęcie na uczelnię - formularz dostępny na stronie internetowej Instytutu Kultury Włoskiej,
- świadectwo znajomości języka włoskiego - świadectwo ukończenia kursu językowego w Polsce lub za granicą, certyfikat językowy lub wyciąg z indeksu z oceną z lektoratu,
- świadectwo maturalne zalegalizowane przez właściwe kuratorium i poświadczane przez biuro legalizacji MSZ oraz zalegalizowane i uwierzytelnione w Konsulacie Włoch w Warszawie,
- „dichiarazione di valore” - dokument wydawany przez Konsulat w Warszawie, oznaczający, że polskie świadectwo maturalne jest akceptowane we Włoszech,
- zdjęcia.

<http://www.istruzione.it/web/hub>

Opłaty za studia

Uczelnie publiczne we Włoszech pobierają czesne od studentów. Jest ono zdecydowanie niższe od opłat na uczelniach prywatnych i uzależnione jest od ocen oraz sytuacji ekonomicznej studentów. Każda uczelnia ma fundusz stypendialny.

Przykładowe opłaty za studia:

- Università Cattolica - medycyna od 2,2 tys. do 5 tys. euro; ekonomia, matematyka, fizyka od 1,5 do 4,4 tys. euro; prawo, języki, nauki polityczne od 1,4 do 4,2 tys. euro,
- Bocconi w Mediolanie - od 3,7 do 8,5 tys. euro,
- Università Ca' Foscari di Venezia, uczelnia państwowa - od 169 do 1 tys. euro,
- Università degli Studi di Firenze, uczelnia państwowa - od 527 do 1,3 tys. euro,
- Università degli Studi di Roma, uczelnia państwowa - od 473 do 832 euro,
- Università per Stranieri di Siena, Uniwersytet dla Cudzoziemców w Sienie - 723 euro.

Okres nauki

Rok szkolny we Włoszech zaczyna się około połowy września i kończy około połowy czerwca (daty rozpoczęcia i zakończenia roku szkolnego zależą od ustaleń regionalnych).

Każdy region ustanawia własny kalendarz roku szkolnego, modyfikowany przez poszczególne szkoły w zależności od wymagań programowych.

Generalnie dniami wolnymi od nauki są: wszystkie niedziele, 1 stycznia, 6 lutego, Poniedziałek Wielkanocny, 25 kwietnia, 1 maja, 2 czerwca, 15 sierpnia, 1 listopada, 8 grudnia, 25 i 26 grudnia oraz Dzień Świętego Patrona.

Warto wspomnieć, że włoska szkoła jest otwarta dla wszystkich obcokrajowców w wieku szkolnym, którzy przebywają na terytorium Włoch, niezależnie od tego, czy są tu legalnie czy nie. Na ogół dzieci zapisuje się do szkoły w styczniu na kolejny rok szkolny, jednak w wyjątkowych przypadkach każde dziecko może być zapisane w trakcie roku szkolnego.

3.4. Uznawalność dyplomów i kwalifikacji dla celów zawodowych

- Uznawanie wykształcenia uzyskanego w Polsce: szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły średnie

*Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy*

Świadectwa szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich, wydane przez placówki edukacyjne w Polsce nie są automatycznie uznawane na terenie Włoch. Dokumenty potwierdzające ukończenie poszczególnych etapów nauki, przeznaczone do wykorzystania we Włoszech do celów kontynuacji nauki, powinny zostać przygotowane do obrotu prawnego za granicą.

Świadectwa szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich, winny zostać opatrzone pieczęcią właściwego terytorialnie kuratorium, a następnie Apostille w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w Warszawie.

Uwaga: w przypadku gdy tłumaczenie dokumentu zlecone zostaje tłumaczowi przysięgłemu w Polsce, zaleca się przestrzegania właściwej kolejności działania: tłumacz powinien wykonać tłumaczenie dokumentu już opatrzonego pieczęcią kuratorium. Następnie, zarówno oryginał dokumentu, jak i jego tłumaczenie, winny zostać przedłożone w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w Warszawie i poświadczane, każde z osobna Apostille.

Dla potrzeb włoskich władz szkolnych KONSULAT WŁOSKI W WARSZAWIE wydaje zaświadczenie potwierdzające ważność wykształcenia uzyskanego w Polsce (DICHIARAZIONE DI VALORE).

Uznawanie dyplomów polskich szkół wyższych we Włoszech

Dyplomy zagraniczne nie są automatycznie uznawane we Włoszech. Obywatel polski pragnący uznać swój dyplom na terenie Włoch powinien zgłosić się do sekretariatu wybranego włoskiego uniwersytetu, ponieważ to włoskie uczelnie dokonują nostryfikacji. Bliższe informacje na temat procedury legalizacji oraz podejmowania nauki na włoskich uczelniach wyższych, można znaleźć na stronach Włoskiego Instytutu Kultury w Warszawie. Informacji na temat nostryfikacji polskich dyplomów ukończenia szkół wyższych udzielają również działy współpracy międzynarodowej włoskich uczelni. Zazwyczaj należy przedstawić: świadectwo maturalne, dyplom uczelni wyższej (obydwa przetłumaczone na język włoski i opatrzone zaświadczeniem dichiarazione di valore Konsulatu włoskiego w Warszawie) oraz szczegółowy program studiów.

Uznawanie kwalifikacji zawodowych we Włoszech

Uznawanie kwalifikacji zawodowych w Unii Europejskiej regulowane jest dyrektywą 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych. W Republice Włoskiej dyrektywa ta została wdrożona dekretem z mocą ustawy nr 206 z dn. 6 listopada 2007 r.

Dekret powyższy dotyczy obywateli UE, którzy chcą wykonywać na terytorium Republiki Włoskiej, jako pracownicy zależni lub w ramach wolnych zawodów, tzw. zawód regulowany (np. lekarza, pielęgniarki, stomatologa, weterynarza, położnej, farmaceuty, architekta, adwokata) na podstawie kwalifikacji uzyskanych w państwie pochodzenia. Wykonywanie zawodu regulowanego podlega przepisom włoskim.

Zgodnie z art. 53 ww. dyrektywy osoba starająca się w danym państwie członkowskim o uznanie swoich kwalifikacji zawodowych musi wykazać znajomość języka tego państwa w stopniu umożliwiającym wykonywanie danego zawodu.

Punkt kontaktowy w Republice Włoskiej

Presidenza Consiglio Ministri
Dipartimento Politiche Europee
Piazza Nicosia, 20
00186 ROMA
Tel: +39 06 67795322, +39 06 67792548
Fax: +39 06 67795064

Wniosek o uznanie kwalifikacji kieruje się do właściwego organu. Lista zawodów regulowanych wraz ze wskazaniem organu właściwego do uznania kwalifikacji zawodowych. Do wniosku dołącza się zazwyczaj komplet następujących dokumentów:

- kopia ważnego dokumentu tożsamości,
- uwierzytelniona kopia dyplomu ukończenia studiów,
- uwierzytelniona kopia dokumentu uprawniającego do wykonywania zawodu w państwie pochodzenia,
- uwierzytelniona kopia wpisu do właściwej izby w kraju pochodzenia,
- zaświadczenie potwierdzające ważność kwalifikacji uzyskanych w Polsce wydane przez Wydział Konsularny Ambasady Republiki Włoskiej w Warszawie,
- zaświadczenie o braku przeszkód do wykonywania zawodu w państwie pochodzenia,
- zaświadczenie o przebiegu kariery zawodowej.

Wszystkie dokumenty muszą być przetłumaczone na język włoski przez tłumacza przysięgłego. Jeśli tłumaczenie jest dokonywane w Polsce, musi być dodatkowo poświadczona pieczęcią Apostille przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych w Warszawie.

Właściwy organ Republiki Włoskiej powinien potwierdzić otrzymanie wniosku w terminie 1 miesiąca albo w tym samym terminie poinformować o brakach formalnych wniosku. Właściwie złożony wniosek powinien być rozpatrzony w ciągu 4 miesięcy w postępowaniu administracyjnym lub w ciągu 3 miesięcy, jeśli uznanie odbywa się w trybie automatycznym.

Nabycie obywatelstwa Włoskiego

Obywatelstwo włoskie z mocy prawa nabywa się z chwilą urodzenia, gdy jedno z rodziców jest Włochem. Jest to tzw. prawo krwi - *ius sanguinis*. *Ius soli* – czyli nabycie obywatelstwa na podstawie faktu urodzenia się we Włoszech możliwe jest tylko wobec dziecka apatrydów. Obcokrajowiec mieszkający co najmniej 10 lat we Włoszech może złożyć wniosek o nabycie obywatelstwa. Jednakże obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej muszą wykazać co najmniej 4 letni pobyt. Uzyskanie obywatelstwa jest także możliwe przez małżeństwo z obywatelem włoskim, po dwóch latach legalnego pobytu we Włoszech lub po trzech latach małżeństwa. Jeżeli posiada się wspólne dzieci okres ten ulega skróceniu do roku (dotyczy to także dzieci adoptowanych).

Składając wniosek o obywatelstwo na podstawie rezydencji należy pamiętać, że wymagane jest udokumentowanie odpowiedniego poziomu dochodów. Został on ustalony na poziomie 8300 euro przez co najmniej ostatnie 3 lata – potwierdza się go przez złożenie odpowiednich formularzy podatkowych. W przypadku posiadania dzieci, czy innych osób na utrzymaniu wymagany dochód ulega odpowiedniemu zwiększeniu zgodnie z rozporządzeniem ministra spraw wewnętrznych. Wniosek o obywatelstwo składa się we właściwej ze względu na miejsce zamieszkania / zameldowania Prefekturze. W przypadku zamieszkania poza granicami Włoch wniosek należy złożyć w ambasadzie lub konsulacie.

Opłata za wniosek (którego wzór znajduje się na stronach internetowych Prefektur) wynosi 200 euro i trzeba do niej doliczyć opłatę skarbową w formie znaczka w wysokości ok 15,00 euro.

Dokumenty wymagane w procesie ubiegania się o obywatelstwo:

- odpis skrócony aktu urodzenia przetłumaczony na język włoski przez tłumacza przysięgłego
- wniosek na formularzu
- zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego
- pozwolenie na pobyt – *permesso* lub *attestato di soggiorno*;
- (*certificato storico di residenza*)
- fotokopia ważnego dokumentu tożsamości;
- odpis całkowity aktu ślubu (*atto integrale di matrimonio*) lub odpis całkowity aktu urodzenia dzieci (*atto integrale di nascita*) jeżeli z faktami tymi wiąże się sposób uzyskania obywatelstwa;
- certyfikat o stanie rodziny (*certificato di stato di famiglia*)

- jeśli współmałżonek jest obywatelem włoskim, certyfikat potwierdzający jego włoskie obywatelstwo (*certificato di cittadinanza del coniuge*);
- ewentualnie certyfikat potwierdzający status uchodźcy, bądź bezpaństwowca;
- CUD, UNICO lub 730 wskazujący na osiągnięcie wymaganego pułapu dochodu w ostatnich trzech latach
- dowód wpłaty

Czas na rozpatrzenie wniosku to ok 2 lata . Informacji można zasięgać telefonicznie od włoskiego MSW lub na stronie internetowej. Sprawa jest oznaczona kodem nadanym przez Prefekturę.

3.5. Kursy języka narodowego

We Włoszech kursy językowe dla cudzoziemców prowadzą prawie wszystkie ośrodki akademickie. Rolę taką spełniają specjalne Centra Językowe „*Centri linguistici di ateneo*” - (Cla). W Perugii www.unistrapg.it i Sienie mieszczą się uniwersytety dla obcokrajowców przygotowane do nauczania studentów zagranicznych na różnych kierunkach. Ponadto we Włoszech istnieje wiele innych placówek, w których można uczyć się języka włoskiego: szkół językowych, stowarzyszeń kulturalnych, centrów szkolenia zawodowego czy centrów doradztwa dla młodzieży.

Przydatne adresy stron internetowych:

<http://www.ladante.it> - Stowarzyszenie Dante Alighieri prowadzące kursy językowe i uprawnione do przeprowadzania językowych egzaminów państwowych;

<http://www.italica.rai.it/principali/lingua/comune.htm> - strony o kulturze i języku włoskim

Nauka języka polskiego we Włoszech

Na terenie Włoch działają 4 Szkolne Punkty Konsultacyjne w Rzymie, Bolonii, Mediolanie i Ostii.

Placówki te podlegają Ośrodkowi Rozwoju Polskiej Edukacji za

Granicą <http://www.orpegonline.pl/>. Przeznaczone są dla dzieci i młodzieży mieszkających na terenie Włoch, które uczęszczają do szkół włoskich i chcą uzupełnić swoje wykształcenie o elementy polskiego programu szkolnego.

Szkolny Punkt Konsultacyjny im. G. Herlinga-Grudzińskiego przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w RZYMIE

wtorki i środy w godz. 15:00 – 20:00; czwartki w godz. 15:00 – 20:45; piątki w godz. 15:00 – 21:00; soboty w godz. 8:10 – 17:00

adres: via Pietro della Valle 1, 00193 Roma, Italia

tel/fax. 0039 06 686 4619

email: rzym@orpeg.pl lub szkolarzym@gmail.com

Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie Generalnym Rzeczypospolitej Polskiej w Mediolanie z siedzibą w BOLONII

soboty w godz. 13:00-20:00; niedziele w godz. 14:00 – 18:00 (2 razy w miesiącu)

adres: Zajęcia odbywają się w Scuola Maria Eusiliatrice e San Giovanni Bosco, via Andrea Costa 155, 40134 Bologna, email: bolonia@orpeg.pl

Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Konsulacie Generalnym Rzeczypospolitej Polskiej w MEDIOLANIE

soboty w godz. 8:45-17:45

adres: Zajęcia odbywają się w salach parafialnych Santa Maria Segreta przy via G. Battista Bazzoni 2 w Mediolanie

Adres do korespondencji: Konsulat Generalny RP w Mediolanie, via Monte Rosa 6, 20149 Milano

tel. 0039 333 67 17 350

email: mediolan@orpeg.pl, szkola.milano@alice.it

Szkolny Punkt Konsultacyjny przy Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Rzymie z siedzibą w OSTII

poniedziałki, wtorki, środy w godz. 15:00 – 20:45

adres: zajęcia odbywają się w 102 Circolo Didattico “Mar dei Caraibi” Via Mar dei Caraibi 30, 00122 Roma Ostia Lido

Telefon (0039)340 691 61 22

email: ostia@orpeg.pl

Na terenie Republiki Włoskiej funkcjonują również sobotnie polonijne szkoły języka i kultury polskiej.

3.6. System opieki zdrowotnej

3.6.1. Ogólne zasady dostępu do usług medycznych

Włoska Służba Zdrowia nosi nazwę „*Servizio Sanitario Nazionale*”.

Dostępu do narodowego systemu zdrowotnego we Włoszech dokonuje się poprzez zwrócenie się do lokalnej jednostki medycznej AUSL (*Azienda Unita Sanitaria Locale*) o nadanie „narodowego numeru zdrowotnego”, a następnie poprzez wybór lekarza ogólnego lub pediatry, znajdujących się w

specjalnych rejestrach w regionalnych urzędach zdrowia. Wybór lekarza gwarantuje dostęp do różnego rodzaju świadczeń medycznych, w większości bezpłatnych, np. wizyt w przychodni i domowych, skierowania na wizyty do specjalistów, niezbędnych badań, opieki pielęgniarki, kuracji sanatoryjnej itp.

Wizytę domową, (możliwą tylko i wyłącznie wtedy, kiedy pacjent nie może sam udać się do lekarza), należy zamówić przed godz. 10 rano (od poniedziałku do soboty). Wizyty zgłoszone po godz. 10 będą miały miejsce dopiero przed południem dnia następnego.

Gdzie uzyskać informacje?

Informacje o świadczeniach zdrowotnych można uzyskać w Unita Sanitaria Locale - USL. Wykaz ośrodków znajduje się w hotelach, gminach i książkach telefonicznych.

Jakie świadczenia można otrzymać?

W celu zapewnienia dostępu do świadczeń zdrowotnych, należy przekazać kartę EKUZ (Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego) do USL i uzyskać zaświadczenie o uprawnieniu do świadczeń - zielony formularz (Modularno perl'Assistenza Sanitaria Agli Assicurati di Istituzioni Ester di Malattia In Temporaneo Soggiorno in Italia) oraz listę lekarzy praktykujących w ramach systemu państwowego. Lekarz obciąży pacjenta opłatą.

Leczenie szpitalne

Lekarz decydujący o konieczności hospitalizacji wydaje zaświadczenie (proposta di ricovero), które na ogół uprawnia do leczenia po obniżonej cenie w niektórych szpitalach. Zaświadczenie to należy zanieść do USL w celu zatwierdzenia. W USL można także uzyskać listę uprawnionych szpitali.

Szczepienia

Na terenie Włoch nie istnieją zagrożenia sanitarno-epidemiologiczne i brak jest wymogu dokonywania dodatkowych szczepień dla wybierających się tam osób. Jeśli chodzi natomiast o katalog szczepień dla dzieci, jest on zbliżony do polskiego, chociaż istnieją pewne drobne różnice zarówno w stosunku do okresu wykonywania konkretnych szczepień jak i ich obowiązkowości/fakultatywności.

W celu zapoznania się ze szczegółami w w/w temacie, należy skonsultować polski kalendarz szczepień, ustalany corocznie przez Główny Inspektorat Sanitarny i zatwierdzany przez Ministerstwo Zdrowia oraz jego włoski odpowiednik – do uzyskania w lokalnych przychodniach, tzw. ASL(Azienda Sanitaria Locale).

Za co trzeba zapłacić?

Za przypisane lekarstwa należy zapłacić opłatę zryczałtowaną nie podlegającą refundacji. Jeśli na rachunku z apteki znajduje się słowo ticket, oznacza, że należy zapłacić pełne (100%) koszty lekarstw.

Zwolnienia z opłat

Jakie choroby dają prawo do zwolnienia z opłat?

Chorób tych jest bardzo dużo, można podzielić je na następujące kategorie:

- choroby przewlekłe (*patologie croniche*), np. reumatoidalne zapalenie stawów, epilepsja, Parkinson, WZW
- choroby rzadkie (*malattie rare*), np. choroba Kawasaki, zespół Downa, niedrożność dróg żółciowych
- choroby nowotworowe (*tumori*)
- choroby powodujące częściową lub całkowitą niepełnosprawność (*malattie invalidanti*)

Zakres zwolnienia z opłat

Zwolnienie z opłat nie dotyczy wszystkich świadczeń zdrowotnych – **ogranicza się zazwyczaj do choroby, na którą cierpicie**. Tak więc jeśli chorujecie na serce, to za rezonans magnetyczny kręgosłupa będziecie musieli zapłacić, natomiast za EKG nie.

Choroby przewlekłe – wizyty specjalistyczne, badania laboratoryjne i specjalistyczne powiązane z chorobą

Choroby rzadkie – wizyty specjalistyczne, badania laboratoryjne i specjalistyczne powiązane z chorobą oraz dodatkowo nie płaci się za badania w przypadku podejrzenia, iż choruje się na jedną z takich chorób

Choroby nowotworowe - wizyty specjalistyczne, badania laboratoryjne i specjalistyczne związane z leczeniem nowotworu oraz jego kontrolą, lekarstwa mające na celu powstrzymanie rozwoju choroby oraz badania prewencyjne mające na celu wczesne wykrywanie nowotworów:

- mammografia – kobiety w wieku 45-69 lat, co dwa lata
- cytologia – kobiety w wieku 25-65 lat, co trzy lata
- kolonoskopia – osoby w wieku powyżej 45 lat, co pięć lat

Osoby niepełnosprawne – w zależności od stopnia niepełnosprawności, mogą być zwolnione ze wszystkich lub niektórych opłat

KWESTIA ZWOLNIENIA Z OPŁAT ZA LEKARSTWA REGULOWANA JEST PRZEZ KAŻDY REGION Z OSOBNA!

UWAGA! W przypadku każdej choroby istnieje dokładny wykaz badań, za które nie musicie płacić. Zazwyczaj wykaz ten otrzymujecie wraz z zaświadczeniem o prawie do zwolnienia z opłat – warto się z nim zapoznać, gdyż za niektóre badania nie płaci się jedynie w pewnych sytuacjach (np. podczas trwania określonej terapii).

Jak uzyskać prawo do zwolnienia z opłat?

Prawa do zwolnienia z opłat ze względu na chorobę nie uzyskuje się automatycznie, **musi ono zostać potwierdzone przez lekarza, a następnie przez ASL**, pod którą podlegacie. Dopiero wówczas lekarze będą mogli zaznaczać na wystawianych Wam receptach i skierowaniach odpowiedni kod, którym oznaczona Wasza choroba.

Pierwszym krokiem jest **uzyskanie od lekarza specjalisty zaświadczenia** zawierającego diagnozę wraz z kodem przypisanym Waszej chorobie. Pamiętajcie, że musi to być lekarz pracujący w publicznej służbie zdrowia lub w placówce posiadającej umowę na wykonywanie świadczeń zdrowotnych z SSN. W przypadku osób niepełnosprawnych konieczne jest przedstawienie zaświadczenia o przyznanej stopniu niepełnosprawności wystawianego przez komisję lekarską INPS.

Z tym zaświadczeniem udajecie się do **Waszego oddziału ASL**, by złożyć wniosek o przyznanie prawa do zwolnienia z opłat. Oprócz zaświadczenia od lekarza zazwyczaj należy przedstawić również ważny dowód tożsamości (+ jego kserokopię) oraz kartę ubezpieczenia zdrowotnego (*tessera sanitaria*).

Urzędnik ASL wpisuje Wasze dane do systemu i wydaje Wam **zaświadczenie o prawie do zwolnienia z opłat, tzw. tessera di esenzione**, zawierające kod choroby oraz wykaz badań, za które nie trzeba płacić. Kopię zaświadczenia należy dostarczyć **lekarzowi rodzinnemu**, który od tej pory będzie wpisywał do recept i skierowań odpowiedni kod upoważniający do zwolnienia z opłat.

Zaświadczenie może być ważne na czas nieokreślony lub określony, w zależności od choroby. Okres ważności zaświadczenia w przypadku poszczególnych chorób można znaleźć w załączniku do ustawy z dnia 23.11.2012 r.

ZAŚWIADCZENIE O PRAWIE DO ZWOLNIENIA Z OPŁAT ZE WZGLĘDU NA CHOROBY JEST WAŻNE NA CAŁYM TERYTORIUM WŁOCH.

Informacje dodatkowe

Jeśli staramy się o świadczenia we Włoszech, niezbędna będzie fotokopia formularza wraz z oryginałem. Oryginał zostanie nam zwrócony, lecz kopia zatrzymana.

Jeśli nie posiadamy zaświadczenia z USL, należy zapłacić za leczenie i późniejszy zwrot kosztów może być utrudniony i obejmować tylko część poniesionych kosztów. Jeśli została poniesiona pełna cena za lekarstwa, należy zachować nalepki cenowe oraz dowód zapłaty - bez nich nie ma możliwości uzyskania refundacji.

Pomocy medycznej w porach nocnych oraz w dni świąteczne udziela Guardia media pro noturna et festiva.

3.6.2. Ubezpieczenie zdrowotne

WŁOSKA KARTA UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO

Włoski odpowiednik polskiej Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ) nazywa się **tessera sanitaria** i jest wydawany wszystkim osobom, które mają prawo do korzystania z włoskiej służby zdrowia. Jej funkcje nie ograniczają się jedynie do potwierdzenia, że dana osoba ma prawo do opieki zdrowotnej we Włoszech oraz na terytorium Unii Europejskiej – **służy do monitorowania wydatków na publiczną służbę zdrowia i zastąpiła dawną kartę z codice fiscale**, więc używana jest w każdej sytuacji, w której należy okazać właśnie *codice fiscale*. Do takich sytuacji należą np.

zakup lekarstw w aptece (jeśli okażecie *tessera sanitaria*, zostanie zeskanowany jej kod kreskowy, a na paragonie wydrukowany będzie Wasz *codice fiscale*, co pozwoli Wam później odliczyć sobie część kosztów zakupu od podatku), **wizyty specjalistyczne i badania w publicznych ośrodkach zdrowia i... zakup karty SIM** czy też **papierosów w automatycznych punktach sprzedaży**.

Obywatel UE, mający prawo do korzystania z włoskiej służby zdrowia, zazwyczaj ma też prawo do otrzymania karty zdrowia, której oczywiście może używać również za granicą w celu uzyskania niezbędnych świadczeń zdrowotnych na koszt *Servizio Sanitario Nazionale*. **Są jednak wyjątki** – niektórzy obywatele UE nie otrzymują *tessera sanitaria*, mimo iż są zarejestrowani w SSN, gdyż przysługuje im europejska karta ubezpieczenia zdrowotnego w kraju pochodzenia. Chodzi o osoby zarejestrowane w SSN na podstawie formularzy europejskich S1/E106-E109-E120-E121, które w niektórych przypadkach otrzymują specjalne zaświadczenie.

Co zrobić, by otrzymać *tessera sanitaria*? Trzeba udać się do odpowiedniej terytorialnie ASL (to coś w rodzaju naszej kasy chorych) i zarejestrować się w SSN, oczywiście jeśli macie do rejestracji prawo. W momencie rejestracji urzędnik automatycznie zaznacza w systemie, że przysługuje Wam karta zdrowia i **zostaje Wam ona przesłana na adres będący w posiadaniu urzędu skarbowego** (adres zameldowania lub adres podany w momencie złożenia wniosku o przyznanie *codice fiscale*). Trzeba uzbroić się w cierpliwość, gdyż często na kartę zdrowia czeka się miesiąc lub nawet dłużej – takie są uroki włoskiej biurokracji. W międzyczasie możecie używać papierowego wydruku karty, który dostajecie w ASL.

W przypadku zgubienia lub uszkodzenia *tessera sanitaria* możecie złożyć wniosek o wydanie jej duplikatu na stronie *Agenzia delle Entrate* (<https://telematici.agenziaentrate.gov.it/RichiastaDuplicatoWeb/ScegliModalita.jsp>), wpisując Wasz *codice fiscale* lub dane osobowe.

***Tessera sanitaria* ma ważność sześćoletnią** (w przypadku obywateli włoskich oraz osób zarejestrowanych w SSN na czas nieokreślony) **lub odpowiadającą ważności rejestracji w SSN**. Zazwyczaj nowa karta zdrowia jest wysyłana automatycznie, z wyjątkiem osób, które otrzymały ją na czas określony w związku z ograniczoną czasowo rejestracją w SSN (np. bezrobotni lub pracownicy na czas określony) – te osoby muszą odnowić rejestrację w ASL, po czym otrzymają nową *tessera sanitaria*.

W 2013 roku rozpoczęła się akcja wysyłania nowych kart zdrowia osobom, których *tessera sanitaria* traci ważność - nowe karty wyposażone są w mikroprocesor i w przyszłości mają pozwolić na korzystanie z różnych usług administracji publicznej.

3.6.3. Dokumenty niezbędne do uzyskania świadczeń medycznych we Włoszech

Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego jest dowodem ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia uprawniającym do świadczeń zdrowotnych na terytorium UE / EOG. Oznacza to, że osoba ubezpieczona w NFZ może posługiwać się EKUZ wyłącznie w innych państwach członkowskich. EKUZ zawiera następujące informacje:

*Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy*

- Imię,
- Nazwisko
- Datę urodzenia
- PESEL
- Numer identyfikacyjny instytucji, która wydała Kartę,
- Numer identyfikacyjny Karty
- Data ważności Karty

Informacje te, to jedyne dane zawarte na Karcie. Każde państwo członkowskie wydaje Kartę we własnym języku urzędowym, zawierającą ten sam zestaw danych.

Prawo do otrzymania Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego mają osoby ubezpieczone w Narodowym Funduszu Zdrowia. Każda osoba ubezpieczona, także członek rodziny, otrzymuje własną Kartę. A zatem, gdy np. na wakacje wyjeżdża czteroosobowa rodzina, każdy jej członek, w tym dzieci, powinien zaopatrzyć się w EKUZ.

Karta jest wydawana osobom wyjeżdżającym czasowo do innego państwa członkowskiego, np.:

- w celach turystycznych;
- w celu odwiedzenia rodziny lub znajomych;
- w związku z krótką podróżą służbową;
- w celu podjęcia studiów;
- pracownikom oddelegowanym do pracy za granicę przez polskiego pracodawcę.

Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego nie przysługuje osobom, które przestały podlegać polskiemu ustawodawstwu, np. w związku z podjęciem pracy w innym państwie członkowskim, oraz osobom, których ubezpieczenie w NFZ wygasło.

Aby otrzymać Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego należy złożyć wniosek w Oddziale Wojewódzkim lub Delegaturze Narodowego Funduszu Zdrowia właściwym ze względu na miejsce zamieszkania. Wniosek można otrzymać w Oddziale lub Delegaturze albo pobrać na stronie <http://www.nfz.gov.pl>

Wypełniony wniosek wraz z załącznikami należy złożyć w Oddziale w jeden z następujących sposobów:

- osobiście;
- pocztą;
- faksem.

EKUZ,, uprawnia do korzystania z niezbędnych świadczeń zdrowotnych w innym państwie członkowskim w takim zakresie, który umożliwi kontynuowanie zaplanowanego pobytu w tym państwie w bezpiecznych warunkach z medycznego punktu widzenia.

EKUZ nie daje żadnych uprawnień, jeżeli celem podróży jest odbycie planowego leczenia.

Karta uprawnia do korzystania w innych państwach z opieki tylko tych placówek, które działają w ramach powszechnego systemu ochrony zdrowia. Za leczenie prywatne pacjent musi zapłacić we własnym zakresie. W większości państw także placówki, działające w ramach powszechnego systemu ochrony zdrowia, pobierają pewne opłaty od ubezpieczonych. EKUZ nie zwalnia z poniesienia tych kosztów.

Więcej informacji: <https://www.ekuz.nfz.gov.pl/> - Narodowy Fundusz Zdrowia

WAŻNE ADRESY:

Włoski odpowiednik polskiego Ministerstwa Zdrowia:

Ministero della Salute DG RUERI Ufficio II Piazzale dell'Industria

*Warunki życia i pracy w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy*

20 00144 Roma, Italia
Tel. 0039 06 59941

<http://www.salute.gov.it/>

Data przygotowania informacji:

Listopad 2017 r.

Osoba przygotowująca informacje:

Doradca EURES Marta Sadłowska z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie.